ÆXERCITIA SPIRITVALIA.

R. admodum in Chriſto patre noſtro, M. Ignatio de Loyola, Societatis Ieſu Inſtitutore, & primo Generali Præpoſito, auctore.

BVRGIS,
Apud Philippũ Iuntam cum licentia ſuperiorum.
1574.

VLVS PAPA I. AD PERPE- m rei memoriam.

Astoralis officij cura, in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & di- gloriæ ac laudis amor, fa- vt ea quæ salutem animarū, iritualem earum profectu... nt, amplectentes, vota eorū, aliquid, quod fouere, & nutri... ietatem in Christi fidelibus t, à nobis exposcunt, ad ex- ionis gratiam admittamus. ergo (sicut dilectus filius, lis vir, Frāciscus de Borgia,

Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Præpositus Generalis Societatis Iesu, per nos in alma Vrbe nostra erectæ, & per nos auctoritate Apostolica confirmatæ, quædam documenta, siue exercitia spiritualia, ex sacris scripturis, & vitæ spiritualis experimentis elicita, composuerit, & in ordinem, ad piè mouendos fidelium animos, aptissimum redegerit, illaq; Christi fidelibus, ad spiritualem consolationem, & profectum magnoperè vtilia, & salubria esse, non solùm fama, ex plurimis locis allata, prædictus Franciscus Dux didicerit: sed etiam

tiam experimēto manifesto, cùm Barchinonæ, tùm Valentiæ, tùm Gandiæ, id compertum habuerit. Quare idem Frāciscus Dux nobis humiliter supplicari fecit, vt documenta, & spiritualia exercitia prædicta, quò latius eorū fructus pateat, & plures Christi fideles, maiori cum deuotione adeundum illis, inuitentur, examinari facere: &, si approbatione, & laude digna inueniremus, approbare, & laudare, aliasque in præmissis opportunè prouidere, de benignitate Apostolica, dignaremur. Nos igitur, qui documēta & exercitia huiusmodi examinari fecimus, & quæ testimo-

 nio,

nio, ac relatione, dilecti filij nostri, Ioannis Tit. Sancti Clementis, præsbyteri Cardinalis, Burgēsis Episcopi, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris, & venerabilis fratris nostri Philippi Saluciarū Episcopi, ac dictæ Vrbis nostræ in spiritualibus Vicarij generalis, nec nō dilecti filij Egidij Foscararij, nostri Sacri palatij magistri, nobis desuper facta, pietate, ac sanctitate plena, & ad ædificationem, & spiritualem profectum fidelium valde vtilia, & salubria esse, & fore comperimus: debitū etiam respectum ad fructus vberes, quos Ignatius, & ab ipso instituta Societas præfati, in

Ecclesia Dei vbique gentiũ producere non cessant, & ad maximum adiumentum, quod, ad id, prædicta exercitia attulerunt, nõ immeritò habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta, & exercitia prædicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio, communimus: hortantes plurimũ in Domino, omnes & singulos, vtriusque sexus, Christi fideles vbilibet constitutos, vt tã pijs documentis, & exercitijs vti, & illis instrui deuotè velint. Nec nõ

 con-

concedentes, vt huiusmodi documenta, & spiritualia exercitia imprimi, à quocunque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, liberè & licitè ualeant. Ita tamen, ut post primam æditionē, sine consensu eiusdem Ignatij, vel successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excōmunicatiōis, & 500. duc. pijs operibus applicādorum, pœna, imprimi poßint. Ac mandantes nihilominùs vniuersis, & singulis locorum ordinarijs, ac personis in ecclesiastica dignitate constitutis, & cathedralium, ac metropolitanarum ecclesiarum Canonicis, & earundem ordinariorum

rum Vicariis, in spiritualibus, generalibus, & officialibus vbilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, per se, vel alium, seu alios (cuius de Societate prædicta, vel aliis, quorum intererit in præmissis spiritualibus exercitijs, efficacis defensionis præsidio assistẽtes) faciant auctoritate nostra, illos dicta concessione, & approbatione pacificè frui, & gaudere: non permittentes eos, per quoscũque, contra præsentium tenorem, quomodolibet molestari: contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & pœnas ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris remedia, appellatio

ne postposita, compescendo: Inuocato etiã ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis. Nõ obstant. fe. re. Bo. Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & Cõcilij generalis de duabus dietis, dũmodò, vltra tres, aliquis, auctoritate præsentium, nõ trahatur: & quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis: cæterisque cõtrarijs quibuscũq;. Aut si aliquibus cõmuniter, vel diuisim, ab eadem sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas, non faciẽtes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi

modi

modi mentionem. Volumus autē, quòd præſentium literarum trā-ſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis, et ſigillo alicuius Prælati, ſeu perſonæ, in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, plena fides vbique habeatur, & illis ſtetur, tam in iudicio, quàm extra, ac ſi originales literæ exhiberentur, & oſtenderentur. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, ſub annulo piſcatoris, die vltimo Iulij. M.D. XLVIII. Pontificatus noſtri anno quartodecimo.

Blo. El. Fulginenſis.

TESTIMONIA

eorum, quibus cẽsura exercitiorum est commissa.

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisque valde placuerunt, & ad animarum salutẽ in primis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignũ, & Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterũt tam sancta exercitia nõ maximum commodum præstare cuilibet studioso: Ideo obuijs etiam vlnis amplectenda

da

da ſunt.

F. Egidius Foſcararius, Magi-
ſter Sacri palatij.

In ſecunda tranſlatione.

Legimus ſpiritualia hæc exercitia, placentq́; nobis valdè: & digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, & magnifiant.

Cardinalis Burgenſis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Chriſtianæ profeßioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cùm nequeat ſubſiſtere diu Chriſtiana religio ſine exercitijs, & meditationibus aliquibus ſpiri-

ſpiritualibus (in meditatione e-nim, inquit Vates, exardeſcit ani-ma mea) nullas arbitror magis opportunas ijs, quæ proculdubio, ex ſcripturarum ſtudijs, & lon-go rerum vſu, natæ ſunt.

F. Egidius Foſcararius, Ma-giſter ſacri palatij.

QVIDAM DE SOcietate Iesu, deuoto lectori eiusdem Societatis. S. in Domino.

HAEc documēta, ac spiritualia exercitia, quæ nō tā à libris, quàm ab vnctiōe sancti Spiritus, & ab interna experiētia, et vsu tractādorū animorum edoctus, noster in Christo Pater M. Ignatius de Loyola, Societatis nostræ institutor, et Præpositus Generalis (vt præmissum est) cōposuit, ab idiomate Hispanico in latinū, duobus modis sunt versa: altera versio, nō solùm sensum sensui, sed penè verbū verbo: altera (quæ visa est præferēda) sensum tan-

tãtùm ſenſui, ſed fideliter reddebat. Cùm autem exercitia hæc, vt ſatisfieret quorundã, et præcipuè Illuſtriſsimi Ducis Gandiæ, Frãciſci de Borgia deuotioni, qui optabat approbari ea, Sedis Apoſtolicæ auctoritate, quæ iampridẽ, et ſpiritualis plurimorũ omnis generis, & cõditionis hominũ profectus (qui per ea ſpiritũ Domini vel hauſerãt, vel mirũ in modum auxerant) vbique approbauerat: cùm, inquã, ante approbationem ſummi Põtificis, deſtinatis cẽſoribus vidẽda proponerẽtur, vtraq; trãſlatio eis eſt oblata: & licet omnino liberæ cẽſuræ, eorũ ſubijcerentur, vt adderẽt, minuerẽt, mutarent,

taret, prout ĩ Domino videretur, tamen, ne verbo quidem mutato, vtrãq; versionẽ (quod testimonijs eorundẽ in archetypis exẽplarib⁹ patet) approbarunt. Quòd ad impressionem attinet, hoc te, piè lector, monitũ velim, nõ ijs, qui tãtùm lecturi exercitia: sed qui facturi, vel potiùs alijs tradituri sunt, esse hoc laboris, et operæ impẽsum. Cùm enim ad fructũ vberem capiendũ parũ sit legisse, nisi strenuè quis in eis se exercuerit, & magistrũ, in rebus spiritualibus versatũ, sit nactus: cõstat nõ eo animo impressa esse, vt passim in vulg⁹ emanarẽt: sed cùm laboriosum nimis esset: nec sine ma-

B gno

gno tẽporis, & impensarũ dispẽdio, tã multa exemplaria manu scribere, quibus ad Societatis ipsius vsum opus erat, et vt varietate, et erratis plurimis (quæ in manuscriptis depræhẽdi solẽt) deuitatis, indubitatæ fidei exẽplaria suppeterẽt, typis hoc opus excussum est: sed omnia excussa volumina, in potestatẽ Societatis, ad ipsius, vt diximꝰ, vsum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi poßint) sunt redacta. De his te monere, pie lector (si fortè minus innotuerãt) cùm perspecta mihi sint prædicta omnia, officij mei esse duxi. Vale in Domino. Romæ VI. Idus Augusti. 1548.

A N-

ANNOTATIONES

quædam, aliquid adferentes intelligentię ad exercitia ſpiritualia, quæ ſequuntur: vt iuuari poſsit tam is, qui ea traditur⁹ eſt, quàm, qui accepturus.

ANnotatio prima eſt: quòd ipſo nomīe ſpiritualium exercitioꝝ, intelligitur modus quilibet examinandi propriā conſcientiam: item meditandi, contemplandi, orandi ſecundum mentem, & vocem: ac poſtremò

alias quascunque spirituales ope-
rationes tractādi, vt dicetur dein
ceps. Sicut enim deambulare, iter
facere, & currere, exercitia sunt
corporalia: ita quoque præpara-
re, & disponere animam ad tol-
lēdas affectiones omnes malè or-
dinatas, & ijs sublatis, ad quærē-
dum, & inueniendum voluntatē
Dei, circa vitæ suæ institutionē, et
salutem animæ, exercitia vocan-
tur spiritualia.

SEcunda est: quòd ille, qui mo-
dum, & ordinem alteri tradit
meditandi, siue contemplandi, fi-
deliter narrare debet meditatio-
nis, seu contēplationis historiam,
percursis obiter duntaxat pūctis

illius præcipuis, et adiecta solùm breui declaratiuncula: Vt is, qui meditaturus est, accepto veritatis historiæ primùm fundamento, discurrat posteà, & ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit, quod elucidationem, vel apprehensionem historiæ, aliquanto maiorem præbeat (siue ex discursu proprio, siue ex diuina mentis illustratione id contingat) gustum delectabiliorem, & vberiorem fructum percipiat, quàm si res ipsa ei ab altero diffusiꝰ narrata, et declarata esset. Nõ enim abundãtia sciẽtiæ, sed sensus et gustus rerũ interior desiderium animæ explere solet.

Tertia eſt: quòd, cùm in ſequētibus omnibus exercitijs ſpiritualibus vtamur actibus intellectus, quando diſcurrimus, volūtatis verò, quando afficimur, aduertendum eſt in operatione, quæ præcipuè eſt voluntatis, dum voce, aut mente cum domino Deo, vel ſanctis eius colloquimur, maiorem exigi à nobis reuerētiam, quàm dum, per vſum intellectus, circa intelligentiam potiùs moramur.

Qvarta eſt: quòd licet exercitijs ſequentibus, aſsignētur quatuor hebdomadæ, totidem exercitiorum partibus, ſingulæ ſingulis reſpondentes: videlicet,

vt in prima hebdomada fiat con-
ſideratio de peccatis: in ſecūda de
Domini noſtri Ieſu Chriſti vita,
vſque ad ingreſſum eius in Hie-
ruſalē, die dominica palmarum:
in tertia de paßione eiuſdem: in
quarta de reſurrectione, & aſcē
ſione: adiectis tribus orandi mo-
dis: non tamen ita accipiēdæ ſunt
dictæ hebdomadæ, vt neceſſe ſit
vnamquāque continere ſeptem
vel octo dies. Cùm enim contin-
gat alios alijs tardiores, vel prō-
ptiores eſſe ad conſequendum id,
quod quærūt: putà in prima heb-
domada contritionem, dolorē, &
lacrymas de peccatis ſuis: aliquos
etiā plus aut minus agitari pro-

barique variis spiritibus: expedit nonnunquàm succidi hebdomadam quamcunque , vel extendi, iuxta materiæ subiectæ rationẽ. Solet tamen totum exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

QVinta est: quòd mirum in modum iuuatur, qui suscipit exercitia , si magno animo atque liberali accedens, totũ studium, & arbitrium suum offerat suo Creatori , vt de se , suisque omnibus id statuat, in quo ipsi potissimum seruire possit , iuxta eiusdem beneplacitum.

SExta est: quòd tradens exercitia , si animaduertat ei, qui

recipit, nullas incidere spirituales animi commotiones, ut sunt consolationes, vel tristitiæ: neque diuersorũ spirituũ agitationes, sedulò debet percontari: an ipsa exercitia præscriptis agat tẽporibus, & quibus modis: An etiã obseruet diligenter cũctas additiones: Et de singulis ratio postuletur. Porrò de cõsolationibus, & desolationib⁹, infrà tractabitur. pag. 238. De additionib⁹ verò. pa. 84.

SEptima est: quòd is, qui alterũ exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, cauere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potiùs, ac suauem præstet,

confirmato eius animo ad agendum strenuè in posterum: detectisque inimici nostri versutijs, eum ad consolationem studeat disponere, tanquàm breui subsecuturam.

OCtaua est: quòd circa consolationes, & desolationes sumentis exercitia, & circa humani hostis fallacias, poterunt vsui esse regulæ, quæ in prioribus duabus hebdomadis habentur, de varijs spiritibus internoscendis.

NOna est: quòd quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, vnde contingat eum, in prima hebdomada, craßis quibusdã, apertisq; tenta-

tentationibus vexari (ostensis iã inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis, cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione) tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est vsu regularum, quæ ad secundã hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, & ijs vtendum solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendij referret, ob subtilitatẽ rei, & sublimitatem, quæ est supra eius captum.

DEcima est: quòd qui exercetur, si tẽtationibus iactetur,

boni speciem præ se ferẽtibus, tũc muniendus est per dictas regulas hebdomadæ secũdæ. Humani enim generis inimicus, per boni speciẽ, eos vt plurimùm oppugnat, qui anteà in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, respondẽte exercitijs secundæ hebdomadæ, fuerint potiùs versati, quàm in altera, quæ purgatiua dici solet, atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur.

VNdecima est: quòd exercenti se in prima hebdomada, expedit nescire, quid in secunda sit acturus: sed ad consequẽdum illud, quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea

ſteà eſſet reperturus.

DVodecima eſt: quòd admonendus eſt is, qui exercitatur, vt cùm in quotidiano quolibet exercitio, ex quinq; infrà deſcribẽdis, expẽdi debeat vnius horæ tẽpus, curet ſemper animi quietem in hoc reperire, quòd plus tẽporis potiùs, quàm minus inſumpſiſſe, ſibi conſcius ſit. Frequens eſt enim Dæmoni hoc agere, vt præfixum meditationi vel orationi temporis ſpatium decurtetur.

DEcimatertia eſt: quòd, cùm facilè ſit ac leue, affluente conſolatione, integrã contẽplationis horam traducere: difficillimũ contrà, incidẽte deſolatione:

Idcirco aduersus tentationem, ac desolationem semper pugnandũ est, producto, vltra præfinitam horam exercitio, vincendi gratia: Ita enim non solùm discimus resistere aduersario, sed eum etiã expugnare.

DEcima quarta est: quòd si vacans exercitijs cernatur consolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum est, ne promisso aliquo vel voto, inconsultè ac præcipitanter facto, se obstringat: Idque tantò fuerit diligentius præuertendum, quantò ille ingenij esse instabilioris perspicitur. Quamuis enim vnus alterum iustè mouere poßit ad ingres-

gref-

greſſum religionis, in qua emittẽda ſint obedientiæ, paupertatis, atque caſtitatis vota: quãuis prætèrea maioris meriti ſit opus ex voto, quàm ſine voto factum, plurima nihilominus ratio habenda eſt conditionis propriæ perſonarum: Item attentè eſt conſiderandum, quid commodi, vel incommodi poßit occurrere, ad illud præſtandum, quod aliquis promiſſurus ſit.

DEcima quinta eſt, quòd tradens exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem et promißionẽ eius, magis quàm ad oppoſitũ: neque ad hoc potius, quàm ad illud inſtitutum vitæ:

quia

quia licet extra exercitia licitū ſit, & pro merito ducendum, ſi quis cælibatum, religionem, & aliam quamcūque Euangelicam perfectionem amplecti ſuadeat iis omnibus, quos ex perſonarū, & conditionum ratione probabile ſit fore idoneos: longè tamen conuenientius, meliuſque eſt, inter exercitia ipſa id non attentare: ſed Dei potiùs voluntatē quærere, atque præſtolari, donec ipſe Creator, ac Dominus noſter animæ ſibi deuotæ ſeſe communicet, eamque amplexans, ad ſui amorem, laudem & ſeruitium diſponat, proùt maximè ſcit eſſe commodū. Quapropter dictāti exer-

citia

citia ſtandũ eſt in quodã æquilibrio, ſinẽdumq́; , vt citra mediũ, Creator ipſe cũ creatura, & hæc viciſſim cum illo rem tranſigat.

DEcima ſexta eſt: quòd, vt Creator ipſe, Dominuſque noſter in creatura ſua certiùs operetur, ſi accidat animam ad aliquid minus rectum affici, atque inclinari, ſummoperè ac totis viribus nitendum eſt in cõtrariũ: vt putà, ſi ad officiũ vel beneficium adipiſcendum adſpiret, nõ diuinæ gloriæ, aut communis animarum ſalutis cauſa, ſed commoditatis ſuæ, negotiorumq́; temporalium duntaxat: tunc affectus ad oppoſitũ impelli debet, per aſſi

duas orationes, & alia exercitia pia, in quibus à clemẽtia Dei oppositum petatur: videlicet hũc, vt ille animũ offerat ipsi Deo, se tale officium vel beneficiũ, aut aliud quiduis, iã non appetere, nisi priorem affectum adeò mutauerit, vt nihil iam omnino desideret, vel poßideat alia ex causa, quàm diuini cultus, & honoris.

DEcima septima perutilis est, quòd, scilicet tradens exercitia inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, et peccata: superest, vt certior factus fideliter de cogitationibus à vario spiritu immißis, & ad maius, aut minus bonũ trahẽtibus,

spiritualia nōnulla exercitia illi præscribat præsenti animæ necessitati opportuna.

DEcima octaua est: quòd iuxta eius, qui exercetur, habitudinem, putà pro ætate, doctrina, vel ingenio, accōmodari debent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponantur, quæ ferre non poßit citra incommodum, nedum ad profectū suum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese disponere, impartiendum id demum est, quòd eum potißimum iuuare posit. Propterea ei, qui se instrui dūtaxat postulat, & ad gradum aliquē perduci, in quo animus suus

conquiescat tradi potest particulare primùm examē infra positū. pa. 45. deinde generale. pa. 50. simulq́; modus orādi manè per horæ dimidiū, ex præceptorū Dei, et peccatorū mortaliū cōsideratione, de qua. pag. 185. Suadēdum etiam fuerit, vt octauo quoque die peccata sua confiteatur, & quindecim dierum interuallo, vel octo potius, si affectus impellat, sumat eucharistiæ Sacramentū. Ista exercitationis ratio propriè competit rudioribus, seu illiteratis: quibus insuper exponenda erunt singula præcepta Dei, atque Ecclesiæ, mortalia peccata, cum quinq; sensibus, & operibus mise-

seri-

ſericordiæ. Itidem ſi is, qui tradit exercitia, alterum videris debilis eſſe naturæ, ac parũ capacis, vnde modicus prouẽtus, & fructus ſperari queat, ſatius fuerit aliqua ex dictis leuioribus exercitijs ipſi præſcribere, vſque ad confeſſionem peccatorum: poſteà nonnulla conſcientiæ examina, & methodum confeſſionis frequentioris dare, quibus iam paratum ſibi animæ profectum ſeu lucrũ tueri poſſit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quàm primæ hebdomadæ exercitiorum: quoties præſertim alij adſunt maiori cũ fructu exercitãdi: nec omnia o-

mnibus præstare, temporis permittit angustia.

DEcima nona est, quòd homini negotijs publicis, vel alijs conuenientibus districto, siue ingenio, siue literis præditus sit, suppetente ipsi hora vna & dimidia diebus singulis ad sumenda nonnulla exercitia, exponendum primò erit, quē in finem homo creatus sit: deinde per horã dimidiã examen particulare, deinceps generale cũ modo ritè confitendi, sumendiq; sancti Sacramẽti, tradi ei possunt: præscribendo etiam, vt mane, per triduum, spatio vnius horæ, meditationẽ agat de primo, secundo, ac tertio pecca

to, vt

to, vt docetur, pag. 63. Posteà per alios tres dies eadem hora de processu peccatorum vt pag. 72. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis respondent. pag. 80.

Dictandæ quoque illi erunt intra totum dictarum trium meditationũ tempus, decem additiones illæ, quæ habentur, pag. 84.

Obseruabitur eadem meditandi ratio circa mysteria Domini nostri Iesu Christi, quæ infrà in ipsismet exercitijs latè explicatur.

VIgesima est, quòd ei, qui à negotijs liberior est, & fructum cõsequi spiritualem optat, quàm poßit maximum, tradenda sunt omnia exercitia eodem,

quo procedunt, ordine (& quidẽ ſcribi rerum capita ne excidant è memoria expedit) In quibus (ſecũdũ ſucceſſum cõmuniorẽ) tantò maiorẽ faciet progreſſum ſpiritualis vitæ, quantò magis ab amicis, notiſq́ue omnibus, & ab omni rerum humanarũ ſollicitudine ſeſe abduxerit: vt ſi ab ædib⁹ priſtinis migret in domũ, cellamue aliquã ſecretiorẽ, vnde ipſi liberũ ſecurumq́; ſit egredi ad matutinum, ſacrũ Miſſæ, vel ad veſperarum officium cùm libuerit, audiendum, abſque familiaris cuiuſquam interpellatione. Ex qua quidem loci ſeceßione inter alias multas cõmoditates hæ tres præcipuè

puè consurgunt. Prima, quòd seclusis amicis, et familiaribus, negotijsq; minùs rectè ordinatis ad Dei cultũ, gratiam apud Deũ nõ mediocrẽ meretur. Secũda, quòd per huiusmodi secessum intellectu minus quàm anteà distracto in diuersas partes, et collecta redactaq; omni cogitatione ad rẽ vnã, scilicet ad obsequẽdum Deo Creatori suo, et saluti animæ suæ consulendũ, multò liberiùs, ac expeditiùs vtitur naturæ viribus in quærendo eo, quod desiderat tantopere. Tertia, quòd quãtò se magis reperit anima segregatam, ac solitariam, tantò aptiorẽ seipsam reddit ad quærẽdũ, attingendũq;

Creatorem, & Dominum ſuū: ad quem inſuper, quò propiùs accedit, eò meliùs ad ſuſcipienda bonitatis diuinæ dona diſponitur.

EXERCITIA QVAEdā ſpiritualia, per quæ homo dirigitur, vt vincere ſeipſum poſsit, & vitę ſuæ rationem, determinatione à noxijs affectibus libera, inſtituere.

IN primis, vt per huiuſmodi exercitia, tam qui ea tradit, quàm qui accipit, iuuari queat, ſupponēdum eſt Chriſtianum vnumquemq; pium, debere promptiore animo ſententiā

ſeu

ſeu propoſitionẽ obſcurã alteri⁹, in bonã trahere partẽ, quàm dã-nare. Si verò nulla eam ratione tutari poßit, exquirat dicẽtis mẽ-tem, et ſi minus rectè ſentiat, vel intelligat, corripiat benignè: hoc niſi ſufficit, vias omnes opportu-nas tentet, quibus illum ſanũ in-tellectu, ac ſecurum reddat ab errore.

PRINCIPIVM,
Siue fundamentum.

CReatus eſt homo adhũc fi-nem, vt Dominum Deum ſuum laudet, ac reuereatur, eiq́ue ſeruiens tandem ſaluus fiat. Re-liqua verò ſuprà terram ſita, creata ſunt hominis ipſius cau-

ſa,

ſa, vt eum ad finē creationis ſuæ proſequendum iuuent: vnde ſequitur vtendum illis, vel abſtinendum eatenùs eſſe, quatenùs ad proſecutionem finis vel conferunt, vel obſunt. Quapropter debemus abſque differentia nos habere circa res creatas omnes (prout libertati arbitrij noſtri ſubiectæ ſunt, & non prohibitæ) Ita, vt (quod in nobis eſt) nō quæramus ſanitatem magis, quàm ægritudinem: neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus. Sed conſentaneum eſt, ex omnibus ea demum, quæ ad finem ducunt, eligere ac deſiderare.

EXAMEN PARTICULARE, & quotidianũ, tria tempora complectens, ad dispositionẽ sui, ac duplicẽ discussionẽ accõmoda.

PRimum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dũ à somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatum aut vitium aliquod particulare, à quo emendari cupit. Secundum est pomeridianum, in quo petenda est primùm à Deo gratia, vt reminisci possit ille, quoties in peccatum seu delictum istud particulare inciderit, et in posterũ cauere: deinde prio-

priorẽ faciat discußionẽ, exigens ab anima sua rationẽ de peccato, seu vitio iã dicto, et singulas diei partes præteritas percurrẽs ab ea hora, qua surrexit, vsq; ad præsentem, quoties illud cõmiserit: & pũcta totidem signet in priore linea figuræ subscriptæ: quibus peractis denuo proponat per spatiũ diei reliquũ, diligentius sese cohibere. Tertium erit vesperti num tẽpus, in quo, post cœnæ horam, faciẽda est discußio secunda, percursis itidẽ horis singulis, ab examine priore vsq; ad præsens lapsis, et eodem modo rememoratis enumeratisque vicibus, quibus deliquerit, parem eis pun-

ctorum

ctorum numerum signabit in posteriore linea figuræ, sequenti similis, ad hoc præparatæ.

ADDITIONES QVATVOR vtiles ad faciliorem, & celeriorẽ peccati, seu vitij cuiusuis extirpationem.

PRima est, vt quoties id peccati seu delicti gen' homo cõmiserit, manu pectori ad mota, doleat de lapsu: quod fieri potest etiam adsistentibus alijs, nec aduertentibus.

SEcũda est, vt sub noctẽ numeratis, cõparatisq; inuicẽ pũctis linearũ, quarum prior priori examini, posterior posteriori aßignatur, attendat, an à priore examine vsq; ad secũdũ aliqua successerit emendatio.

Ter-

TErtia est: vt conferat diei secundæ, atque præcedẽtis examina inuicẽ, considerans ecquid sibi emendationis interuenerit.

QVarta: Vt collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, factæ vel omissæ emendationis rationẽ habeat.

ITem notandum est ex sequentibus figuris primam cæteris longiorem deputari diei primæ, putà Dominicæ: Secundam verò diei Lunæ paulo breuiorem: et ita deinceps: cùm par sit diminui in dies erratorum numerum.

DOMINICA.

LVNAE.

MART.

MER.

IOV.

VE.

SA.

EXAMEN CONſcientiæ generale ad purgationem animæ, & ad peccatorum confeſsionem vtiliſſimum.

PRo comperto ponitur triplex incidere homini cogitationū genus: Vnum ex proprio ſurgẽs motu ipſius hominis: Reliqua verò duo extrinſecꝰ aduenientia, ex boni ſcilicet, vel mali ſpiritus ſuggeſtione.

De Cogitatione.

D*Vobus modis elicitur meritū ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic ſermo eſt. Primò, quando ſuggeritur*

ritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur.

SEcũdò, quãdo prauæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterũ repulsæ, & subinde nihilominus reuertẽti continuè resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriæ genus meritò alterum antecellit.

PEccat autẽ leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquãtulũ moratur, quasi auscultãdo, vel quãdo aliqua obiter sensus delectatiõe afficitur, vel in ea retundẽda sese exhibet negligentẽ. Mortale verò peccatũ, per cogi-

tationē, duob⁹ modis admittitur.

P*Rimò, quando cogitationi peccati præbetur, quacunq; ratione, assensus.*

S*Ecundò, quando peccatū illud opere completur: idq́; grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet, ob maiorem temporis decursum: ob actum intensiorem: & ob plurium denique offendiculū, siue detrimentum.*

De Loquela.

V*Erbo etiā multifariam offenditur Deus: vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est, neque per Creatorē, neq; per creaturas vllas, nisi concurrētibus his tribus, veritate, necessitate,*

stitate, ac reuerentia. Porrò intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatiõe, sed eius tantùm, quæ circa spirituale, corporale, vel etiã temporale bonum aliquod, momenti est non leuis.

REuerentiam dicimus, quãdo assumẽs diuinum nomẽ adhibet consideratione͂, vt Deo Creatori, ac Domino debit⁹ honor tribuatur. Sciendũ est autẽ, licet iuramentũ temerè, seu vanè factũ per Creatorem, sit grauius peccatum, quàm per creaturam: difficiliùs tamen esse, per hãc, quàm per illum licitè iurare, seruatis debitis circunstantijs, quas diximus.

PRimò, quia in mentione creaturæ faciēda per iuramentū, non ita excitamur, aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore.

SEcundò, eò quòd ad honorem Deo exhibendū cum reuerentia, lōgè debiliùs mouemur ex cōmemoratione creaturæ, quàm ipsius Dei Creatoris: Quāobrem iurare per creaturas, perfectis magis cōceditur, quàm craßioribus, siue idiotis: quandoquidē perfecti ex contemplationis vsu aßiduo, & illustratione intellectus, cōsiderāt propiùs, atq; deprahēdunt Deum secundū essentiā, præsentiam,

tium, & potentiã suam creaturæ cuilibet inesse: Vnde ad præstãdũ illi debitã in iuramẽto reuerẽtiã paratiores sunt aliјs, qui eò perfectionis nondum prouecti sunt.

T *Ertiò, quia creaturis ad cõfirmationẽ iuramenti crebriùs adscitis, periculũ esset idololatriæ: idquod imperfectis magis, quàm perfectis fuerit timẽdum.*

V *Itandũ est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata,) quale esse intelligitur, quodcunq; nec loquenti, nec alteri prodest: nec eo etiã animo profertur, vt adferat vtilitatem. E cõuerso verò minimè otiosũ cẽsendum est verbũ illud, quodcũ-*

que ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiã temporalis commodum pertinet: aut certè ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur: etiã si quis de negotijs loquatur, ab instituto suo alienis: vt religiosus de bellis, vel mercimonijs. Cæterùm ex sermone quidẽ, ad finem bonũ ordinato, meritum contingit: ad malum verò finẽ, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatũ. Sunt & oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nã detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum.

Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicũ non sit, cũ

mala

mala intẽtione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidẽ peccatum committitur, veniali autem, veniale solùm. Adhæc quotiescunque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul commonstramus. Veruntamen vbi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariã.

Primò, quãdo publicum est, vt meretricium, vel damnatum in iudicio, vel pernitiosum, putà ob errorem publicum, animos conuersantium corrumpentem.

Secundò, quoties occultum alicuius crimẽ indicatur alteri, per cuius subuentionẽ, ille releuari à

peccato posit: dummodò rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur. Possent inter oris peccata, irrisiones, cõtumeliæ, & alia id genus ascribi: quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De Opere.

P*Ropositis ante oculos decem mandatis Dei, cum Ecclesiæ præceptis, & iußis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid fit operis, aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, &*

pro

pro diuersa peccantium habitudine. Porrò, reduci ad iussa ducimus superiorum, diplomata, seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, concedi atque promulgari solita: per quæ ad confeßionem peccatorum, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicũque tam pias rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesque aspernari audet, ac transgredi.

EXA-

EXAMINIS GENERALIS modus, particulas, ſeu puncta quinque complectentis.

P*Rimum punctum eſt: Domino noſtro Deo, pro beneficiỹs acceptis, gratias agendas eſſe.*

Secundum, quòd debemus pro cognitione, & expulſione peccatorum gratiam flagitare.

Tertium, de admiſsis præſenti die peccatis, rationem ab anima noſtra exigere, per horas ſingulas, ex quo ſurreximus, veſtigando. Et primò quidem circa cogitationẽ, deinde circa loquelã, atq; operationem, eodẽ ordine, quo, in

particulari examine, traditũ est.

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, proponere cũ Dei gratia emẽdationem: & orationem dominicam, post dicta omnia, recitare: Pater noster.

CONFESSIONIS Generalis, & communionis vsus.

EX Cõfeßione generali vltrò facta, inter alia plæraq;, percipiuntur tria hæc emolumenta.

Primum: quòd, tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalẽ huiuscemodi cõfeßionem, minimè obligetur: eã

commodi, & meriti accedit: ob dolorem ſcilicet de peccatis, & malitia vitæ prӕteritæ, quem ita ſentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inſpecta, per ſpiritualem exercitationem, lõgè quàm anteà manifeſtius natura, & malitia peccatorũ, tantò amplius commodum, ac meritũ percepturus eſt.

Tertium, quia conſentaneũ eſt, hominem ſic ritè confeſſum, atq; diſpoſitum, multo meliùs ſe habere ad Euchariſtiæ ſumptionẽ: quæ maximè confert, & ad fugam peccati & ad gratiæ receptæ cõſeruationem, & augmentũ. Porrò generalis iſta confeſſio, poſt

hebdo-

hebdomadæ primæ exercitia potißimùm erit opportuna.

PRIMVM EXERCItium, meditandi secundum tres animæ potentias, circa peccatum triplex. Et continet orationem præparatoriam, duo præludia, & puncta tria præcipua, cum vno colloquio.

O*Ratio præparatoria est, qua petimus à Domino gratiam: Vt vires atq; operationes nostræ omnes, sincerè ad eius gloriam, & cultum tendant.*

P*Rimum præludium est, ratio quædã componendi loci: pro*

qua-

qua notãdum est, quòd in quauis meditatione, siue cõtemplatione, de re corporea, vt putà de Christo, effingendus erit nobis, secundũ visionẽ quãdam imaginariã, locus corporeus, id, quod cõtemplamur, repræsentãs, veluti templum, aut mons, in quo reperiamus Christum Iesum, vel Mariã virginem, & cætera, quæ spectãt ad contemplationis nostræ argumentum. Sin autem speculationi subest res incorporea, vt est consideratio peccatorum, nunc oblata: poterit loci cõstructio talis esse, vt si per imaginationẽ cernamus animã nostram, in corpore isto corruptibili, velut in carcere

con-

constrictam, hominem quoque ipsum, in hac miseriæ valle, inter animalia bruta, exulantem.

Secundum erit præludium, vt à Domino id postulem, quod exopto, iuxta propositæ cõtemplationis argumentum: nimirum, si de Christi resurrectione fuerit meditandũ, petenda erit lætitia, qua gaudenti Christo, congaudeã: sin de passione, lachrymas, pœnas, & angores petam, ad compatiẽdum Christo patienti. In præsenti ergo meditatione, pudorem, confusionẽq; mei ipsius, debeo exposcere, attendens quàm multi homines ob peccatum mortale, vel vnicum, damnati fuerint: & quòd

ego toties peccando ſim damnationem commeritus.

NOtandũ ad hæc, quòd omni meditationi, ſeu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo: ſed oratio quidem ſemper fit eodem modo, præludia verò pro diuerſitate rerum ſunt diuerſa.

PRimum punctũ erit: Vt exerceatur memoria mea, circa primũ peccatorum omniũ, quod fuit ab angelis commiſſum, adhibito ſtatim diſcurſu intellectus, atque volũtatis motu, inſtigante me ad voluẽda, & intelligẽda ea, per quæ erubeſcam, & confundar totus, facta vnius tantùm pecca-

peccati angelorum, cum tot meis comparatione: Vnde colligere liceat, cùm illi ob vnicum crimen, addicti ſint inferno, quàm ſæpe ipſe, ſupplicium idem meruerim. In memoriam itaq; dicimus trahendum eſſe, quo pacto angeli creati primùm in ſtatu gratiæ, ſed (quod neceſſe erat ad beatitudinis conſummationem,) non volentes per arbitrij libertatē, Creatori ſuo reuerentiam, & obſequium præſtare, at contra eum ipſum inſoleſcentes, conuerſi fuerint ex gratia, in malitiam, & de cælo ad infernum præcipitati. Conſequenter diſcurrendum erit per officiū intellectus circa hæc

 pen-

pensiculatiùs: nec nòn, concitandis simul voluntatis affectionibus, acrius insistendum.

SEcũdum est punctũ: easdem potentias tres, circa peccatum primorum parentũ (quod secundum appellabimus) exercere: tractãdo memoria, quàm diuturnã, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio inuasit: quot hominum millia ad inferos deturbati sunt. Memorandum est videlicet, quomodo Adam in Damasceno cãpo, de limo terræ factus, positusque in terrestri Paradiso, & Eua formata ex vna costarum eius, cùm de fructu arboris, sciẽtiæ boni, et

mali, prohibiti essent comedere, & nihilominùs comedissent, post peccatum subitò, ex Paradiso eiecti sint, vestibusque pelliceis induti, & originali iustitia priuati, reliquũ vitæ suæ tẽpus, in laboribus, ac ærumnis maximis, pœnitẽdo traxerint. Super his etiã, ratiocinio intellectus, et affectibus volũtatis, vtendũ erit sicut prius.

Tertium est: vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, & particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus, vt à duobus suprà positis distinguatur,) considerãdo quòd peccato tali, vel semel duntaxat cõmisso, fortè detrusi sint multi

ad infernũ: quodq́; prætereà propè innumeri, ob delicta meis pauciora, atq; leuiora fortè crucietur æternis pœnis. Vnde memoria versandũ erit, quãta sit peccati grauitas, & malitia, Deum omnium Conditorem atq; Dominũ offendentis. Ratiocinandũ quoq́ue est, supplicium æternũ peccato iustè irrogari, vtpotè, aduersus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Postremò suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

Colloquium fiet, imaginãdo Iesum Christum coram me adesse, in cruce fixum. Itaq; exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus, fieri crea-

tura,

tura, & ab æterna vita, ad tēporariā mortē venire, pro peccatis meis dignatus sit. Arguā insuper meipsum, percōtans, quid hactenus dignum memoratu, egerim pro Christo? quid agā tādem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar, quæ suggeret mens, & affectus. Porrò Colloquij proprium illud est, vt fiat sicut amici sermo, ad amicum, vel serui, ad dominum: nunc gratiæ aliquid petendo: nūc culpam aliquam meam incusando: interdum propria quælibet cō municando, ac petendo cōsilium super illis, siue auxilium. Vltimò dicatur Pater noster.

SECVNDVM EXERcitiũ, eſt meditatio de peccatis, complectens vltra orationem præparatoriam, & duo pręludia, quinque articulos, ſeu puncta, cũ colloquio ad finem.

PRæparatoria oratio, eadem quæ ſuprà.

Prius præludiũ eandem exigit conſtructionem loci, vt in præcedenti meditatione.

Poſterius verò fiet, poſcendo id quod hic quærimus, dolorem ſcilicet intenſum de peccatis, atque abũdantem fletum.

PVnctum primũ: ſit proceſſus quidã, per quẽ, peccata totius

vitæ,

vitæ, in memoriam reuocantur, percursis gradatim, discußisque annis, & spatijs temporũ singulis. Qua in re, triplici iuuamur cõpendio, cõsideratis videlicet locis habitationis nostræ, conuersationum modis, & officiorũ, seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diuersis.

SEcundũ est, peccata ipsa perpẽdere, quanta sit fœditas, & nequitia singulorum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

TErtiũ est: considerare me ipsum, quisnã, aut qualis sim, additis exẽplis, quæ me in maiorẽ mei contẽptum trahãt: vt si mecum reputẽ, quantulus sim ad ho

minũ omniũ cætum cõparatus: Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum angelis, beatisq; omnibus cõferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatũ, præ ipso Deo Creatore: Iam quid homũcio ego vnus, esse possum? demum inspiciam corruptionẽ mei totius, prauitatem animæ, atque corporis fœditatẽ: ac me, tãquàm vlcus, siue apostema esse ducã, ex quo tanta sanies peccatorũ, tantaque vitiorum lues defluxerit.

QVartum est: cogitare quid sit Deus, quem ita offendi: collectis, comparatisque perfectionibus, attributis Deo, vt pro-

prys,

prijs, cum oppositis meis vitijs, atque defectibus: summam scilicet, eius potentiam, sapientiam, bonitatem, & iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate, conferendo.

Q*Vintum: In exclamationẽ prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes* (*discursu facto per singulas*) *me sustinuerint tandiu, & hucusque viuũ seruauerint: quomodo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiã iuuerint suffragijs: quomodo pro*

do pro me interceſſerint Sancti quomodo Cælum, Sol, Luna, & alia Sydera, Elemẽta, cunctaque animantium genera, & Terræ germina, debitæ vindictæ loco, mihi ſeruierint: quo deniq; modo, non abſorbuerit me dehiſcens tellus, & mille infernos reſerãs, in quibus perpetuas pœnas daturus eſſem.

TErminãda demum erit hæc meditatio, per colloquiũ, extollendo infinitam Dei miſericordiam, & gratias pro viribus agẽdo, quòd vitam ad hunc vſque diẽ prorogauerit: vnde propoſita in futurum mei emendatione, recitabo ſemel Pater noſter.

TERTIVM EXERcitium, nō erit aliud, quàm repetitio primi, & ſecundi, vnà cum tribus colloquiis.

Poſt præparatoriam orationem, & duplex præludiũ, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, ſeu locis, in quibus maiorem ſenſerimus conſolationem, deſolationem, aut aliam quācunq; ſpiritualem affectionem: ac in illis diutius diligentiuſque immorādum erit: deinde occurrēte nobis ſpirituali motu, ad colloquia quæ ſequuntur tria, veniemus.

Collo-

Colloquiũ primum fit, ad Dominã nostrã Christi Matrẽ, flagitãdo intercessionẽ eius apud Filiũ, et gratiæ impetrationẽ nobis tripliciter necessariæ. Primò, vt internã criminũ nostrorũ cognitionẽ, ac detestationẽ sentiamus. Secundò, vt operũ nostrorũ agnoscẽtes, abhorrentesq́; ordinẽ peruersum, correcto eo, nosmetipsos secundum Deum rectè ordinemus. Tertiò, vt perspecta, & dãnata mundi prauitate, à rebus mũdanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur Aue Maria.

Secundũ colloquium fiat similiter ad Christũ Dominum, et

Media-

Mediatorem nostrũ: vt illa eadẽ nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: Anima Christi.

TErtiũ eodem processu, faciẽdum est ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine semel recitãdum Pater noster &c.

QVARTVM EXERcitiuum conficitur ex tertij repetitione.

POnitur repetitio eiusmodi, veluti quædam eorũ ruminatio, quæ meditatus sum in exercitijs prioribus: vt ea cõtinuè reminiscendo, discurrat facilius intelle-

ctus,

ctus, sine diuagatione. Adijcienda quoque erunt tria eadem colloquia.

QVINTVM EXERcitium, est contemplatio de inferno, continétque vltra orationem præparatoriam, & duo prêludia, pūcta quinque, & vnum colloquium.

Oratio præparatoria nō differt à superiore.

Prius præludium: hic habet compositionem loci, subiecta, oculis imaginationis, inferni longitudine, latitudine, ac profunditate.

Posterius verò cōsistit: in poscēda intima pœnarū, quas damnati luunt,

luũt, apprẽhenſione: vt ſi quando me cæperit diuini amoris obliuio, ſaltem à peccatis, ſupplicij timor coërceat.

P*Vnctũ primum eſt: ſpectare per imaginationem, vaſta inferorũ incẽdia, & animas igneis quibuſdam corporibus velut ergaſtulis, incluſas.*

S*Ecundum: audire imaginariè planctus, eiulatus, vociferationes, atq; blaſphemias, in Chriſtum, & Sanctos eius, illinc erũpentes.*

T*Ertium: imaginario etiã olfactu fumũ, ſulfur, & ſentinæ cuiuſdã, ſeu fecis, atq; putredinis graueolentiam perſentire.*

QVartū: gustare similiter res amarissimas ut lachrymas, rancorē, conscientiæq́; vermem.

QVintum: tangere quodāmodo ignes illos, quorum tactu animæ ipsæ amburuntur.

COlloquēdo interim cū Christo, in memoriā adducendæ erūt illorū animæ, qui ad inferni pœnas dānati sunt, vel quia credere noluerunt aduentū Christi, vel licet crederent, nō tamen cōformem præceptis eius vitam exegerunt: idq́; vel ante aduentū Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mūdo, vel post illud deinceps: Gratiæ postremò agēdæ sunt eidē Christo quàm maximæ,

ximæ, quòd in tale quodpiã exitium, non permiserit me corruere, sed potius ad hunc vsque diẽ, summa pietate, & misericordia me prosecutus sit. Finis imponetur, dicto Pater noster.

Si visum erit ei qui tradit exercitia, expedire ad profectũ, eorũ, qui exercentur, alias meditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs peccati pœnis, de iudicio etc. non se putet prohiberi, licet hic non ascribantur.

Exercitiorum verò tempus ita distribuendũ est, vt primũ eorum fiat in media nocte, secundũ mane, simul ac surrexerimus, tertiũ ante, vel post Missæ sacrũ, nondũ

ſumpto cibo, quartū, circiter horam vespærarū, quintū, hora ante cœnā. Quæ temporis diſtributio, ſingulis quatuor hebdomadis, cōmunis eſt: variari tamen poteſt, atq; augeri, vel minui, prout vnicuiq;, ad peragenda dicta quinq; exercitia, ætas, animi, corporiſq; diſpoſitio, ſiue naturæ ipſius complexio ſubſeruit.

ADDITIONES AD exercitia meliùs agēda, & ad ea, quæ optantur, inuenienda perutiles.

P*Rima eſt: vt ego, poſt cubitū, ante ſomnum, modico temporis ſpatio, quo recitaretur ſemel angelica ſalutatio, cogitem de hora,*

ra, qua ſurgendum mihi erit, & de exercitio faciendo.

SEcũda: Vt expergefactus, ſtatim excluſis omnibus alijs cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediæ noctis exercitio, cõtẽplaturus ſum: Vtque, maioris verecũdiæ, & cõfuſionis gratia, exemplum mihi huiuſmodi proponam: Quomodo miles aliquis ſtaret coram rege ſuo, & cœtu aulico erubeſcens, anxius, & cõfuſus, qui in regem ipſum acceptis ab eo prius beneficiis, doniſq; plurimis, ac magnis, grauiter deliquiſſe conuictus eſſet. In ſecundo itidẽ exercitio, reputãs quantũ peccauerim, fingã

 me

me catenis vinctum esse, ac protinùs sistendũ coram summo iudice, sicut mortis reus quispiã, ferreis ligatus compedibus, duci ad tribunal solet. His igitur, vel alijs, pro meditandarum rerũ genere, cogitationibus imbutus, vestitu meo me induam.

TErtia: Vt à loco futuræ meditationis, vno, vel gemino adhuc passu distãs, per tantillũ tempus, quo percurri oratio Dominica posset, animo sursum eleuato, considerem Dominum meum Iesum, vt præsentem, & spectantẽ, quidnam acturus sum: cui reuerentiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quarta

QVarta est: vt ipsam aggrediar contemplationem, nũc prostratus humi, et pron⁹, aut supinus iacens, nũc sedẽs, aut stans: & eo me cõponens modo, quo sperem faciliùs id consequi quod opto. Vbi aduerti hæc duo debent: Primùm, quòd si flexis genibus, vel in alio quouis situ, voti cõpos fiam, nil requiram vltrà: Secundum, quòd in puncto, in quo assecutus fuero quæsitam deuotionẽ, conquiescere debeo sine trãscurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

QVinta: vt cõpleto exercitio, sedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem,

tem, mecũ diſpiciam, quonãmodo meditatio, ſeu contẽplatio mihi ſucceſſerit: Et ſi quidem malè, inquiram cauſas, cũ pœnitudine, ac emẽdationis propoſito: ſin verò benè, gratias Deo agam, eundẽ poſteà modum obſeruaturus.

SExta: Vt cogitationes, quæ gaudium adferunt, qualis eſt de glorioſa Chriſti reſurrectione, ſubterfugiam: quoniã talis quælibet cogitatio, impedit fletum, et dolorem de peccatis meis, qui tũc quærẽdus eſt: adſcita potiùs, mortis vel iudicij, recordatione.

SEptima: Vt eãdem ob cauſam, omni me priuem lucis claritate, ianuis ac feneſtris clauſis

tan-

tantisper, dum illic moror: nisi quandiu legendum, aut vescendum erit.

OCtaua: Vt à risu, verbisq́; risum prouocantibus, maximè abstineam.

NOna: Vt in neminem oculos intendam: nisi salutãdi, aut valedicendi poscat occasio.

DEcima: Vt aliquam addã satisfactionem, seu pœnitentiam: Quæ quidem in interiorem et exteriorem diuiditur. Interior est, dolor de proprijs peccatis, cũ firmo proposito cauẽdi, tũ ab illis tũ ab alijs quibusuis in posterum. Exterior autẽ, est fruct⁹ interioris, videlicet castigatio aliqua de

commiſsis: quæ tribus potiſsimũ modis aſſumi poteſt.

Primò, circa victum: ſubſtractis quibuſdam non ſuperfluis ſolùm (quod tẽperantiæ eſt, non pœnitẽtiæ) ſed etiam conuenientibus alimentis: Et eò fit melius, quò plus ſubtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, ſeu infirmitate. Secundò, circa ſomni & ſtrati modum, ſublatis non mollibus tantùm, aut delitioſis rebus, ſed alijs etiã opportunis, quantùm licet, citra vitæ, aut valetudinis, graue periculum: quapropter de ſomno neceſſario nihil demendũ eſt, niſi aliquãtiſper, ad conſuetudinẽ (ſi cui eſt nimij ſomni)

somni) moderandā. Tertiò, circa ipsam carnem, vt inflictum sentiat dolorem, admotis, gestatisq; ciliciis, funibus, aut vectibus ferreis, vel incussis verberibus ac plagis, vel aliis austeritatis generib⁹ adsumptis. In quibus tamē omnibus magis expedire videtur, vt doloris sensus in carne tantùm sit, nec penetret ossa, cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimùm vtemur ex funiculis minutis, quæ exteriores affligūt partes, non autem adeò interiores, vt valetudinē aduersam causare possint. Notanda sunt insuper quatuor hæc circa pœnitētiā. Primū, quòd pœnitentiæ exterioris triplex

plex est vsus seu effectus: nimirum, vt pro delictis præteritis nō nihil satisfiat: vt vincat seipsum homo, inferiorem sui partem, quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subijciens: Vt postremò, quæramus, atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optam⁹: putà intimam cordis contritionē de peccatis, & abundantiam lachrymarum, vel propter illa, vel propter pœnas & dolores paßionis Christi, aut dubij alicui⁹, quod nos angit, resolutionem.

Secundum: quòd, additiones primæ duæ, solis cōueniūt exercitijs, quæ media nocte, et sub auroram

ram fiunt. Quarta verò in templo, vel coram aliis nunquam, sed domi tantùm, & clanculum exequenda est.

Tertiũ: quòd quando is, qui exercitatur, effectum quæsitum nõ consequitur, vt dolorem, vel consolationem, mutare subinde expedit rationem victus, somniq́;, & alia genera pœnitẽtiæ: Ita vt, pœnitentiam vnam per triduum sectemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo: proùt diuersis, plus aut minùs pœnitentiæ, est sumendum.

Prætereà, cùm pœnitentias huiusmodi sæpe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum iudicium,

cium, quasi naturalis nostra com plexio ferre illas non poßit, citrà ingens valetudinis detrimētum: Et è contrario iustū nonnunquā pœnitentiæ modū excedamus, de corporis robore nimis confidētes: mutatis, vt dictum est, pœnitētiæ generibus, ac per vices sumptis, & relictis, euenit plærunque, vt clementißimus Dominus, qui nā turam nostram perfectißimè co gnoscit, vnicuiq; id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartū: quòd, particulare exa men, fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa exercitia & additiones solent obrepere: id quod etiā, per tres alias sequentes hebdo-

hebdomadas, obseruandū venit.

HEBDOMADA SECVNDA.

Contēplatio regni Iesu Christi, ex similitudine Regis terreni, subditos suos euocātis ad bellum.

O*Ratio præparatoria fiet more suprà dicto.*

P*Ræludium primum ad constructionem loci, nūc erit, vt spectare nos imaginemur synagogas, villas, et oppida, quæ prædicās Christus pertransibat: & sic de locis alijs.*

S*Ecundū, ad gratiam poscendā pertinens, in hac parte erit,*

petere

petere à Deo, ne obſurdeſcamus, vocante nos Chriſto: ſed ad ſequẽdum, ac obtemperandum promptiſimus.

PVnctũ primum eſto: proponere mihi ob oculos humanum Regem diuinitus electũ, cui Principes, & populi omnes Chriſtiani, reuerẽtiam & obſequiũ præſtare debeant.

SEcundũ eſt: imaginari quòd audiam illum Regem loquentem ad omnes ſubditos: In animo eſt mihi regiones infidelium vniuerſas ditioni meæ ſubijcere: Quicunque igitur comitari me velit, paratus ſit oportet nõ alio vti victu, veſtitu, rebuſq; alijs, quàm

me

me vtentē cōſpexerit. In iiſdē quo que laboribus, vigiliis, & caſibus cæteris mecū perſiſtendū erit, vt particeps fiat victoriæ, et fœlicitatis vnuſquiſque, prout laborū ac moleſtiarum ſocius extiterit.

TErtium eſt: cōſiderare quidnam reſpondere debeāt Regi amantiſsimo, & liberaliſsimo, fideles ſubditi: et quam promptè, ad omnem eius voluntatem, offerre ſe accinctos. Contra verò ſi quis non obaudiret quanto apud homines vniuerſos vituperio dignus eſſet, atque quàm ignauus miles æſtimandus.

PArs ſecunda, huius exercitij conſiſtit in collatione ſimili-

tudinis, inter dictum Regem, & Dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

P*Rimò, sic applicabimus exemplum: Si terrenus ille Rex, cũ bellica sua euocatione, dignus est, cui attentio, & obsequium præstetur, quanto magis Christus Rex æternus, mundoque toti cõspicuus, qui singulos ad se his inuitat verbis? Mea hæc est iustißima voluntas, totius mundi dominiũ mihi vẽdicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demũ in Patris mei gloriã intrare. Proinde quisquis eò mecũ venire cupit, laboret mecum necesse est. Labori enim præmium respondebit.*

Secun-

SEcūdò, ratiocinabimur: nemi nem fore ſanæ mentis, qui nō cupidiſsimè Chriſti ſeruitio, ſe totum offerat, & addicat.

TErtiò, iudicandum erit: quòd ij, qui ſe obſequijs illius prorſus duxerint mancipandos, non ſe ipſos tantùm ad laborum tolerantiam, verùm etiam maiora, & præclariora quædam munera oblaturi ſunt, expugnata carnis, ſenſuum, amoriſq; proprij, et mūdani rebellione. Vnde reſpondebit quiſque in hūc ferè modū: En, o Rex ſupreme, ac Domine vniuerſorū, tua ego, licet indigniſsimus, fret⁹ tamē gratia, et ope, me tibi penitùs offero, meaq; omnia

tuæ ſubijcio voluntati: atteſtans coram infinita bonitate tua, necnon in cõſpectu glorioſæ Virginis Matris tuæ, totiuſq; curiæ cæleſtis, hunc eſſe animũ meum, hoc deſiderium, hoc certiſsimũ decretum: vt (dummodò in maiorẽ laudis tuæ, & obſequij mei prouentũ cedat) quàm poßim proximè te ſequar, & imiter inferendis iniurijs & aduerſis omnibus, cũ vera, tum ſpiritus, tum etiam rerũ paupertate: Si (inquam) ſanctiſſimæ tuæ maieſtati placeat ad tale me vitæ inſtitutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitiũ: manè, cùm primùm ſurreximus,

& in

& in hora, prandium, vel cœnã, præcedente.

In hac hebdomada secunda, & subsequentibus, vtile fuerit, aliquid subinde legere, ex Euangelico, vel pio alio codice: vt de imitatione Christi, Sanctorũ vita, &c.

PRIMAE DIEI MEditatio prima erit, de incarnatione Iesu Christi, cõplectens orationẽ præparatoriam, tria præludia, & pũcta tria, cum vno colloquio.

ORatio præparatoria nihil à superioribus variatur.

PRæludium primũ est: proferre in mediũ contẽplandæ rei historiã, quæ hoc in loco erit: Quo

modo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficiē speculantes, hominibus refertā, qui ad infernū descēdebāt, in Deitatis suæ æternitate decernūt, vt secūda persona, pro salute humani generis, naturam hominis assumat: Vnde adueniente tēpore præstituto, archangelus Gabriel, ad beatā virginem Mariam, nuntius destinatur: vt dicetur infra. pag. 197.

SEcundū pertinet ad loci cōpositionem: quæ erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ vniuersæ ambitus, quā habitant tot diuersæ gentes: Deinde ad certam mūdi partē domūcula spectetur beatæ Virginis, apud

Naza-

Nazareth in prouincia Galilææ sita.

TErtiũ cõtinet gratiæ postulationẽ: vt intimè cognoscam, quo pacto Dei Fili⁹ mei causa sit homo fact⁹: vt ardẽtius ipsum amẽ, & abhinc sequar studiosiùs.

NOtandũ hic est: tã orationẽ præparatoriam, quàm tria præludia, per totã hãc hebdomadam, & reliquas sequẽtes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

PVnctum primũ est: vt speculer personas oẽs, de quib⁹ agitur. Et primò quidem homines super faciem terræ degentes, adeò moribus, gestibus, & actionibus di-

diuersos: quosdã albos, & nigros alios: nonnullos fruentes pace, & reliquos bellis agitatos: hunc plorantem, & ridentem illum: sanũ vnum, & alterum ægrotum: nascentes multos, & multos vicissim morientes: cæterasque varietates propè innumeras.

DEinde: contẽplãdæ erũt personæ tres diuinæ, è solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terræ, cæcorum more viuẽtium, paßimq; morientiũ, & descendẽtiũ ad infernũ: posteà, Virginem Mariã cum Angelo eã salutante, cõsiderabimus, aliquid indè semper ad nos reflectẽdo: vt ex cõsideratione tali, fru-

fructum aliquem referamus.

SEcundũ punctũ est: auditu interno excipere, quid loquãtur personæ omnes: vt homines in terris cõfabulãtes, blasphemãtes, sibiq; inuicẽ conuiciantes: Diuinæ verò personæ in cælo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo et Angelus in cellula de incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quadã ad meipsum facta, studebo ex singulis, nõnihil fructus decerpere.

TErtium consequenter erit, actiones quoq; personarum simul attendere: vt putà, quomodo sese inuicem mortales infestent,

stent, concutiãt, trucident, & omnes ruant ad inferos: quomodo sanctißima Trinitas, incarnationis opus exequatur: quomodo itẽ sua Angelus fungatur legatiõe: & beata Virgo, humillimè se gerens, diuinæ gratias agat maiestati. Ex quib⁹ ad nos ipsos, vt dictũ est, reflexis, fructus obiter est legendus.

Colloquium postremò subÿciã, disquisitis studiosè verbis, quibus diuinã quãlibet personam, Verbum incarnatum, et ipsius Matrem, dignè valeam compellare: petẽdo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid ad maiorem iuuet imitationẽ Domi

ni mei

ni mei Iesu Christi, velut nũc recens incarnati. Recitabitur in fine Pater noster.

CONTEMPLATIO secunda de Natiuitate.

O*Ratio præparatoria sicut supra.*

P*Rældium primum ex historia dependet, quæ recensenda est, ab egressu beatæ Virginis, ex oppido Nazareth: quo scilicet modo ipsa iam nono mense grauida, & insidens asinæ (vt piè meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, & boue, profecti sunt Bethlehem, tributum à Cæsare exactum, pro se soluturi.*

Secun-

SEcundum verò deducendũ erit ex consideratione itineris, æstimata eius lõgitudine, obliquitate, lenitate vel asperitate, paßim occurrente. Deinceps, etiã natiuitatis locũ rimabimur, speluncæ similem, latum vel angustum, planum, vel erectum, commodè, vel incommodè paratum.

TErtiũ, à superiore nihil mutabitur.

PVnctum primũ est: aspectus personarum: vt Virginis Deiparæ, & Ioseph coniugis, cũ famula, & Christi Domini, vt infantis nunc primùm nati: Inter quos me adesse fingam, tanquàm pauperculum, eorum vtcũq; ne-

cessi-

cessitatibus, cũ reuerentia maxima famulantẽ. Ac inde, quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, dispiciam.

SEcundum cõficitur ex verborum quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

TErtium: ex negotiorum, quæ illic geruntur, inspectione: putà itineris, laborum, & causarum, ob quas summus omniũ Dominus, in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita, cũ perpetua paupertate, labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tãdem subiturus, idq; mei causa: vnde per singula studebo, prouentum

aliquem

aliquem ſpirituale colligere. Hæc demū cōcludenda erūt inito colloquio, & finito cum Pater noſter.

TERTIA CONTEMplatio, eſt repetitio præcedentium duarum.

PRo tertio exercitio, ſeu contēplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, & iiſdē tribus præludijs: notando vbique, & fixiùs tractando illas partes, in quarum priore trāſcurſu, aliquid illuſtrationis, cōſolationis, vel deſolationis, acceperim. Subdetur etiā colloquium, cum oratione Dominica, vt priùs.

Notā-

Notandū: eundē esse repetēdi exercitij modum, & ordinem, in hac hebdomada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quòd mutatur materia, eadē forma permanente.

QVARTA CONTEMplatio, est primæ ac secūdæ iterata repetitio, ꝓximę prę cedenti penitus conformis.

QVINTA CONTEMPLAtio, est applicatio sensuum ad prædictas.

Post orationē præparatoriam, cū tribus iā dictis præludiis, apprimè cōducit; quinq; imaginarios sēsus, circa primā, & secūdam contēplatio-

tio-

tionē, eo, qui ſequitur, modo exercere. Prout res ſubiecta, feret.

PVnctū primū erit: ſecundum imaginationē reſpicere perſonas omnes, & notatis, quæ circa eas occurrent, circunſtantijs, vtilitatem noſtram elicere.

SEcundū: velut audiendo, quid loquātur, aut loqui eas deceat, omnia in vſum noſtrū attrahere.

TErtiū: Interiore quodā guſtu & olfactu ſentire, quāta ſit ſuauitas, & dulcedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbutæ: iuxta rationem perſonæ quam conſideramus, adaptādo nobis ea, quæ fructum aliquem adferre poßint.

QVartū: per internū tactū attrectare, ac deosculari vestimēta, loca, vestigia, cæteraq; personis talibus coniūcta: vnde fiat nobis deuotionis, vel boni cuiuslibet spiritualis, maior accessio.

HVic erit contemplationi, per colloquium imponendus finis, sicut prioribus, adiecto itidē Pater noster.

NOTANDA INSVper sunt hæc quinque.

PRimū: quòd tam in hac, quàm in qualibet sequēte hebdomada, nullum debeo legere, vel cogitare aliud mysterium: nisi quod eadem hora, aut die considerandum sit: cùm alioquin, vnum al-

teri obturbet.

SEcundũ: quòd primũ de incarnatione Christi exercitiũ, fit media nocte; proximum, dilucu-lò; tertium, circa horam Missæ; quartum, sub vesperas; quintum, paulò ante cœnam: & eorũ cuilibet, spatium impẽdetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps, vbique venit obseruandum.

TErtium: quòd si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadã primã viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantùm cõtemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tẽpus, & ante prandium: superad-

dita

dita circa vesperas vna repetitione, & sensuum applicatione, ante cœnam.

*Q*VARTŪ: *quòd in hac hebdomada secūda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debēt secunda, sexta, & septima, cū decima ex parte. In secunda quidē hoc mutatur, quòd simul atq; excitor à somno, meditationem proximè instātem, debeo menti obijcere, ac desideriū prouocare, cognoscendi clariùs incarnati æterni Verbi, vt ipsi seruiam & adhærescam tantò propensiùs, quantò incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexero.*

In ſexta verò: vt frequenti ver ſem memoria, vitam Chriſti à tẽpore incarnationis ad locum vſque, ſiue myſterium, de quo in præſenti die, vel hora, ſum meditaturus.

In ſeptima: vt luce, vel obſcuritate, ſereno cælo, vel turbido delecter, quatenus ad ſcopum refert, deſideratæ rei, pertingendum.

In decima: vt ita me geram, ſicut exigere videtur myſterij cõtemplandi genus: cùm nonnulla ex myſterijs, pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendũ erit circunſpecte.

Quin-

QVintum est ultimò notandum: quòd in omnibus aliarum horarum (præterquàm noctis mediæ, & auroræ) exercitijs, assumendũ erit aliquid, quod secundæ, & tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum: ubi primùm in mentem ueniet, adesse meditandi horam, priusquàm accedam, prospiciam eminus, quò ferar, & coram quo sim appariturus: ac transcursa obiter exercitij oblati parte, contemplationẽ statim auspicabor.

Argumentum primæ, & secundæ contemplationis erit, Christi præsentatio in tẽplo, de qua infra, pag. 202. & fuga in AEgyptum, de qua, pag. 203.

SVper duabus his contẽplationibus fiet repetitio duplex, & sensuum applicatio, vt suprà.

NOtandũ, quòd expedit nonnunquàm eum, qui exercitatur, quamuis & vigore animi, & corporis robore, sit præditus, nõnihil tamen remittere de præscriptis exercitijs, secundæ huius hebdomadæ, et subsequentiũ duarum:

rũ: vt aſſequi, quod cupit, cõmodiùs valeat: accepta ſolũmodò cõtẽplatione vna in crepuſculo matutino, & altera circa Miſſæ tẽpus: quarum repetitionem faciat hora veſperarum, et ſub cœnam, quinque imaginationis ſenſus, ſuper iiſdem exerceat.

DIe verò tertia meditandũ occurret: quo pacto puer Ieſus apud Nazareth ſubditus erat parentibus vt habetur, pag. 204. Deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in templo, pag. 205. Fient item duæ repetitiones, cum ſenſuum applicatione.

PRAELVDIVM quoddam, circa considerationem statuum, seu generũ vitæ diuersorum.

CVm suprà propositũ fuerit exẽplum Christi, de vitæ genere, quod in mãdatorum Dei obseruatione consistit, & primus seu communis status appellatur, nũc idem ipse Dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere, alterius, seu secundi status, pendentis ab obedientia, & perfectionem Euangelicam afferentis: quando videlicet, in templum

plum

plum ſe contulit, patrē adſcititio, & naturali Matre derelictis, vt æterni Patris obſequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius vitam contemplantes veſtigare, & efflagitare proprium vitæ genus, in quo maieſtati ſuæ nos ſeruire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, poſſumus introduci per ſequens proximè exercitium, ad Chriſti mētem attendentes, collatā cum oppoſita inimici. Diſcemus etiam exinde, qua ſit nobis opus diſpoſitione, vt perfecti in eo euadamus ſtatu, quemcunque bonitas diuina eligendum nobis ſuggeſſerit.

QVARTA DIE fiet meditatio de duobus vexillis: vno quidē Iesu Christi, optimi nostri Imperatoris: altero vero Luciferi, hostis hominū capitalissimi.

ORatio præparatoria fit secū dum morem.

PRæludium primum: erit histo rica quædam cōsideratio Christi, ex vna parte, & ex altera Luciferi, quorum vterque, omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

SEcundū est ad constructionē loci: vt repræsentetur nobis cāpus amplissimus, circa Hierosolymā: in quo Domin⁹ Iesus Christ⁹, tan-

tanquàm bonorũ hominũ omniũ summus Dux, aſsiſtat. Rurſum alter campus in Babylonia: vbi ſe Lucifer, malorum, & aduerſariorum ducem exhibeat.

T*Ertium: ad gratiam petendã illud erit: vt poſcamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata ſimul diuina ope, ad eas vitandas: veri autẽ, optimiq; Imperatoris Chriſti, agnoſcere mores ingenuos, ac per gratiam imitari poſſe.*

P*Vnctũ primum eſt: imaginari corã oculis meis, apud capũ Babylonicũ, ducẽ impiorũ in cathedra ignea, & fumoſa ſedere, horribilem figura, vultuq; terribilẽ.*

SEcundum est: aduertere, quomodò cōuocatos dæmones innumeros, per totum orbem spargit ad nocendum: nullis ciuitatibus, & locis, nullis personarū generibus, immunibus relictis.

TErtiū: attendere cuiusmodi cōcionē habeat, ad ministros suos; quos instigat, vt correptis, iniectisq; laqueis, & catenis, homines primùm trahant (quod ferè contingit) ad cupiditatem diuitiarum: vnde posteà faciliùs in mundani honoris ambitionem: ac demum in superbiæ barathrū deturbari queant.

Atq; ita tres sunt præcipui tentationū gradus, in diuitijs, honoribus,

ribus, & superbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerãdus est summus optimusq́; noster Dux, & Imperator Christus.

PVnctum primum erit: conspicari Christum, in amœno campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco: sed valde speciosum forma, & aspectu summè amabilem.

SEcundum autem est: speculari quo pactò ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, et ministros alios, per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni,

ni, doctrinam sacram, ac saluti-
feram impartiant.

TErtium, auscultare concionẽ Christi exhortatoriam, ad seruos & amicos suos omnes, in opus tale destinatos, qua eis præcipit: Vt iuuare studeant quemlibet: ac primò inducendum curẽt ad spiritualem affectum paupertatis: & insuper (si diuini obsequij ratio, et electio cælestis eò ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatẽ: deinde vt ad opprobrij, contemptusque desideriũ alliciant: vnde humilitatis virtus enascitur. Et ita tres consurgunt perfectionis gradus: videlicet, paupertas, abiectio sui, atque humili-

militas, quæ ex diametro diuitijs, honori, & superbiæ opponūtur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Colloquiū posteà formandū erit, ad Virginem beatam, implorandaque est per eā à Filio gratia, vt recipi poßim, & manere sub vexillo eius: Idq; primùm, per spiritualem tantùm paupertatem, aut etiam in rerum expolitione sitā (siquidem ad eā me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionē quoque, seu ignominiam, vt ipsum imiter viciniùs, deprecādo tamen culpam aliorum: ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentum,

tũ, quàm in offensam Dei cedat.

TErminabitur primũ hoc colloquium, per Aue Maria.

SEcundum colloquiũ, ad Christum hominem dirigitur: ut mihi à Patre impetret illud idem: subdeturque in fine oratio: Anima Christi.

TErtiũ ad Patrem, ut annuat petitioni, cum Pater noster.

TRansigetur hoc exercitium semel in media nocte, & altera vice sub auroram.

Repetitiones verò duæ, circa matutini sacri, atq; vesperarũ tempus, erunt faciendæ: additis in fine tribus colloquijs. Sequens verò exercitium fiet ante cænam.

MEDI-

MEDITATIO EODEM QUARTO DIE FACIENDA, DE TRIBUS HOMINUM CLAſSIBUS, ſEU DIFFERẼTIIS, VT POTIſSIMÃ PARTEM AMPLECTAMUR.

ORatio præparatoria, vt ſemper antehac.

PRæludium primum fiat, propoſitis vice hiſtoriæ, tribus hominum claſsibus diſtinctis: quarum vnaquæq; decem millia ducatorum, alio, quàm diuini cultus & amoris ſtudio, ſibi parauerit: nunc autẽ placatum habere Deũ, & ſalua fieri exoptet, ſublato vtcunque noxio affectu rerum, vtpotè ſalutis impedimento.

SEcundũ est: loci cuiusdã imaginaria cõstructio, in quo videam meipsum, coram Deo Sanctisque omnibus, cũ desiderio adstantem, atque perseuerantẽ, quonam pacto ipsi Deo placere queã potissimùm.

TErtiũ est: optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quã id eligam, quod & Deo acceptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit.

PRima igitur classis optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, vt conciliari Deo possit: sed media, debitaque adminicula, toto vitæ tempore non admouet.

SEcunda itidẽ affectũ male ordinatũ auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deũ potiùs trahere ad votum propriũ, quàm relicto impedimento, per cõducibiliorem statum ad illum tendere.

TErtia postremò affectum insincerum volens abijcere, rẽ ipsam attollere, vel tenere æquè parata est, prout ad diuinum cultum commodiùs fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit: Ac, interim oĩa relinquens integra, illud tãtũ versat, et inquirit, nec aliam admittit relinquendæ aut retinendæ rei acquisitæ causam,

præter rationē ac desideriū diuinæ gloriæ: vt quàm maxima sit.

COlloquia tria subsequentur, vt nuper facta sunt de vexillis.

NOtandū adhæc: quòd vbi affectū sentimus paupertati perfectæ (quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit) aduersantem, & ad diuitias magis inclinantem: multùm cōfert, ad eū elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandā nos eligat: seruabimus tamen intereà desiderij nostri libertatem, qua liceat conuenientiorem seruitio diuino, viam inuadere.

QVIN-

QVINTA DIE, SEquetur cõtemplatio de Domini trãſitu, à Nazareth ad Iordanem fluuium, deq́; eius baptiſmo. pag. 206.

FIet tã media nocte, quàm primo mane. Bis prætereà repetetur circa Miſſæ ac veſperarum horam. Ante cœnam applicabuntur quinque ſenſus. Adhæc quodlibet horũ quinque exercitiorum, præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludijs, vt in ſuperioribus de incarnatione, & natiuitate traditum eſt. Necnon adiectis tribus colloquijs, vt circa claſſes, vel iuxta id, quod ibi fuit ſubnotatum.

EXamen autem particulare à prandio & cæna vsitatũ, fiet hic, & in sequentibus, de erratis ac negligẽtijs, quæ circa proprias eius diei meditationes, & additiones contigerunt.

SExta deinceps die, contemplãdum se offert: quomodò Christus Iesus à flumine Iordanis petierit desertum, ibique versatus sit. Seruata omnino exercitij diei quintæ, forma, pag. 206.

SEptima: Quomodò beat⁹ Andreas, et alij successiuè Christũ secuti sunt, vt dicetur, pag. 207.

OCtaua: quomodò sermonẽ fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos edisserẽs, pag. 210.

NOna: quomodò nauigãtibus discipulis se ostendit, ambulans super aquas maris, pag. 212.

DEcima: quomodò in templo docuit, pag. 219.

VNdecima: de Lazari suscitatione, pag. 217.

DVodecima: de gestis in die palmarum. pag. 218.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

PRimò: quòd in hac secũda hebdomada iuxta tẽporis facultatem, & vtilitatem personæ sese exercentis, possunt aliquot meditatiões vel adijci, vt de mysterijs visitationis, pastorum, circuncisionis, & trium Regũ, vel substrahi ex suprapositis: quippè, quæ

pro introductione tantùm delineantur, ad formandam meliùs contemplationem.

SEcundò: quòd inchoanda est electionum discußio, à contemplatione discessus Christi, ex Nazareth Iordanem versus, vsque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

TErtiò: quòd antequàm electionũ materiam aggrediamur: vt ad capessendã germanã Christi doctrinã, affectũ nostrũ disponamus, apprimè iuuat cõsiderare, ac per diẽ totum reuoluere identidem, tres sequentes modos humilitatis: necnon colloquia dicenda crebrò agitare.

Pri-

PRimus humilitatis modus hic est, ad ſalutem neceſſarius: vt me penitùs ſubdam diuinæ legi obſeruandæ: vtq́ue ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ diſcrimine obiecto, trãſgrediar ex deliberato, mandatum vllum diuinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo, nos obliget.

SEcundus maioris eſt perfectionis: vt fixo animo ad diuitias, paupertatem: honorem, ignominiam: breuitatem vitæ, ac longitudinem, æquè ſim propenſus, vbi æqualis eſt diuinæ laudis, & ſalutis meæ occaſio. Vtq́ue, nulla, vel humanæ quantæcunque fœlicita-

citatis, vel propriæ mortis conditiõe proposita, adducar vnquam, vt culpam, licet veniale͂ tantùm, decernam admittere.

TErtius. est mod⁹ humilitatis absolutißimæ: vt priores duos iam adeptus, etiamsi nullo superaddito, laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitatione͂ Christi, eligam potius cum eo paupere, spreto, & illuso, pauperie͂, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti: quàm opes, honores, & sapientiæ æstimatione͂. Porrò ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum adferet cõpendium, triplicis colloquij præcedentis de vexillis vsus: per quòd

sup-

ſuppliciter poſcamus (ſi diuinæ placeat benignitati) ad talē perduci electionem, ſiue maior, ſiue æqualis obſequij mei erga Deū, et gloriæ diuinæ prouentus ſubſit.

PRAELVDIVM AD electionem faciendam.

AD bene quippiam eligēdum, noſtræ ſunt partes, vt oculo puro ac ſimplici ſpectemus, quorſum fuerimus creati: nimirū ad laudem Dei, & ſalutem noſtrā: quapropter eligenda ſunt ea tantùm, quæ conducunt ad dictum finem, cùm vbique, fini medium, non medio finis habeat ſubordinari: vnde errant, qui vxorē ducere primitùs, aut Eccleſiaſticum

munus,

munus, seu beneficiũ adipisci statuunt, atq; ita demum Deo posteà inseruire, vtentes præposterè fine ac medio, nec ad Deũ tendẽtes rectà, sed obliquè ipsum, ad peruersa vota sua pertrahere conantes. Atqui è contrario planè agẽdum est: proposito primùm diuino cultu, tanquàm fine nostro, & electo deinceps coniugio, vel sacerdotio, cæterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixũ finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibusuis vtendum, aut supersedẽdum, nisi habita imprimis tam diuinæ laudis, quàm nostræ salutis certa ratione.

IN-

INTRODVCTIO, ad eligendarum rerum notitiam, complectés quatuor puncta, & annotatiunculam vnam.

PRimum punctum est: quòd res omnes, quæ sub electionẽ cadunt, necessariò bonæ esse debent, ex seipsis, aut certè non malæ, nec nisi consonæ institutis orthodoxæ Matris Ecclesiæ.

SEcũdum: quòd genera duo rerum electioni quadrãt: Nam quarundam electio immutabilis est, vt ordinis sacerdotalis, & matrimonij: aliarũ verò mutari potest: sicut redditnum ecclesiasticorũ, vel sæcularium, quos recipi

&

& relinqui ex causa, fas est.

TErtiũ, quòd circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum. Sed aduertendum est, quòd si quis improuidè, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, vbi eum cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, & operum solertia pensare: resilire autem nullo pacto decet: quãuis electio istiusmodi nõ videatur vocatio diuina esse, vtpote obliqua, atque inconsulta: qua in re non pauci errant, electionem malam, & obliquam pro diuina vocatione reputantes:

cùm

cùm hæc ſemper pura & clara ſit, non carnali vllo affectu, vel ſtudio peruerſo mixta.

QVartum: quòd, ſi quis debito modo & ordine, abſque carnali mundanoq; affectu, quippiam elegit, quod mutari poßit, non eſt cur violet electionem talem: ſed potiùs, vt in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

NOtandum autem eſt: quòd ſi electio rerũ huiuſmodi mutabilium, non ita rectè, atque ſincerè proceſſerit: eam expedit corrigere, vt fructus vberior, et Deo gratior produci poßit.

DE TEMPORE TRIplici, ad electiones rectè faciendas magis opportuno.

TEmpus primum erit: quādo volūtatem diuina virtus sic impellit, vt omnis dubitatio, imò etiam dubitandi facultas animæ sublata sit, quò minùs sequatur impulsionem talem: sicut legim⁹ beato Paulo, & Matthæo, & alijs nonnullis, vocāte Christo, accidisse.

SEcundum est: quoties satis clarum compertumq́; sit beneplacitum diuinum, docente id aliquo consolationum, desolationū, vel diuersorum spirituū præuio experimento.

Tertium

TErtiũ est: quando per animi tranquillitatẽ aliquis cõside-rato fine, ad quẽ conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem suam) eligit certum vitæ genus, intra Ecclesiæ catholicæ limites cõstitutum, per quòd, ceu mediũ, commodiùs securiusque ad suum finem tendat.

Porrò trãquillitas ea tũc noscitur adesse, quotiescunque anima nullis agitata varijs spiritibus, vires naturales suas liberè exercet. Itaq;, nisi primi, vel secundi temporis beneficio, electio cõtingat, superest ad tertiũ recursus, duobus modis sequentibus distinctũ.

MODVS PRIOR, sanæ, bonæq; electionis faciendę, sex constans pũctis.

PVnctum primum: erit proferre in medium rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio, acceptandum ne, an potius reijciendum sit, & ita de cæteris rebus, quæ ad mutabilem electionẽ spectant.

SEcundũ est: adducto ante oculos, creationis meæ fine in hoc consistente, vt cum Dei laude saluus fiam: in neutram declinare partem, amplectendæ vel repudiandæ rei controuersæ: quin potiùs velut in medio quodam intersitio, & æquilibrio subsistere parato

parato interim animo, ut in eam ilico partẽ totus ferar, quam nouero diuinæ gloriæ, et saluti meæ fore aptiorem.

T*Ertiũ: obsecrare Dei clementiã, ut dignetur mẽtẽ instruere, & impellere volũtatẽ, quocũq; potius mihi tẽdendũ sit: adhibito nihilo seciùs, pio, fideliq; intellectus mei ratiocinio: per quod apprehensa, & probata Dei voluntate, ad electionem ferar.*

Q*Vartum: perpendere quot tandem commoda, vel adminicula, mihi ad finem meũ prosequendum accedent, ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursum ex eodem incõ-*

moda & pericula impēdent. Prætereà, quot per oppoſitum omiſſo illo, tam commoda & adminicula, quàm diſcrimina, & damna poſſim expectare.

Q*Vintum: his præmiſſis, ratiocinari in vtranque partem: & iuxta ipſius rationis dictamen, ſepoſito carnis appetitu omni, electionem concludere.*

S*Extum: Electione facta ad orandum citò proſilire, & illā offerre Deo, perfectè demum, ſi ei placeat, recipiendam & ſtabiliendam.*

MODVS POSTERIOR bene eligendi, in regulas quatuor, & adnotationē vnam distributus.

R*Egula prima est: quòd cùm oporteat per affectum, ex Dei amore cælitùs infusum, fieri electionem, eligentem conuenit persentiscere in seipso, quòd quicquid affectionis (siue multum siue modicum sit) erga rem electam tenet, ex solius Dei amore, & intuitu proficiscatur.*

S*Ecunda: est cōsiderare, siquis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiā, occurreret dubius super electiōe*

huiusmodi, quidnā ego illi decernēdū maximè, essem cōsulturus: Quo animaduerso, agendum & mihi ducam, vt suaderem alteri.

T*Ertia: mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallem obseruasse modum, in præsenti deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nūc esse facilè intelligam.*

Q*Varta: prospicere nō minùs, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me consilio hac in re vsum esse vellem: Quo agnito nunc vtar, vt eo tempore magis sim securus.*

A*Dnotandum est postremò: quòd hisce regulis quatuor,*

propter

propter salutē meā, et animi quietē, accuratè seruatis, debeo iuxta vltimū punctū modi præcedētis, electionem ipsam diffinere, & offerre Deo comprobandam.

DE EMENDATIONE, SEV reformatione, circa vitæ statum cuiuis facienda.

IN primis illud est aduertendū: quòd si quis vel matrimonio, vel officio dignitatis ecclesiasticæ sit adstrict⁹ (de tēporaliū verò bonorum quātitate, magna an parua sit non refert) vnde ipsi non vacet, aut parum libeat circa mutabilium rerum electiones versari, operæpretium est, earum loco, methodum ei tradi, seu formulā aliquam, ex qua vitā suā, et sta-

statum propriũ possit emendare.

DEbet igitur, quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, vt finẽ creationis, & vitæ suæ rectè statuat, ac sequatur, per exercitia supra dicta, & electionum modos attendere, atque ruminando sedulò colligere, quàm amplã domum & familiam, æquum sit se habere: quibus eam modis tractare, & administrare cõueniat: quibus instruere verbis, & exemplis: quantum prætereà de possessis facultatibus sumptum facere liceat, in vsus proprios, siue domesticos: quid rursum pauperibus erogare, vel impendere pijs operibus deceat: nihil affectãdo aliud,

nec

nec quærẽdo, niſi quod honorem Dei, & ſalutẽ ſuam præſtet. Hoc enim vnuſquiſque perſuaſum habeat, tantùm ſe in ſtudijs ſpiritualibus promoturum eſſe, quantùm ab amore ſui ipſius, & commodi proprij affectione, ſeſe abſtraxerit.

TERTIA HEBDOMADA.

PRIMA CONTEMPLATIO fit media nocte: & continet orationẽ præparatoriam, tria præludia, ſex pũcta, cum vno colloquio.

ORatio præparatoria eadem, quæ ſemper.

PRæludium primũ ſumitur, ex hiſto

ria: Quomodò Christus à Bethania, misit Hierosolymam discipulos duos, ad parandam cænã: quò & ipse cum reliquis deinde profectus est: Ibique, post agni Paschalis esum, & peractam cænã, pedes lauit omnibus, & sacrosanctum corpus, ac sanguinem suũ largitus est. Postremò, sermonẽ ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum venditurì.

SEcundũ: ex compositione loci: considerãdo dictum iter asperum, aut lene, breue, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circunstãtijs. Deinceps conspicãdo locum cænæ amplum, vel angustum, vilem, vel ornatum: &

con-

consimilia.

TErtium: ex optatæ rei petitione: scilicet doloris, indignationis, & cõfusionis: eò quòd, ob peccata mea, summus omniũ Dominus, tantis se tormentis ita obijciat.

PVnctum primum: erit respicere cœnantes, & aliquid in vsum meum adducere.

SEcũdum: eosdem audire, quid loquantur, & fructum inde decerpere.

TErtiũ: attendere, quid agant, & per omnia proficere.

QVartum: aduertere, quid iã inde Christus pati appetat, & incipiat, iuxta historiam:

vnde

vnde incipiam & ipse, dolorem, mœstitiam, & fletum mihi excitare: meque affligam similiter in subsequentibus.

QVintum: meditari, quo se pactò, abscōdens Christi Diuinitas, aduersarios suos, cùm valeat, non perdat: sed pœnas adeò crudeles, pati sinat Humanitatē.

SExtum: cogitare, cùm talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam, aut pati eius causa.

COlloquium ad Christū fiet, terminandum cum Pater noster.

IN colloquijs est notandum (vt suprà ex parte iā exposuimus) quòd agere conuenit, & aliquid

petere,

petere, iuxta præſẽtis rei rationẽ: videlicet, prout ſentio in me cõſolationẽ, vel perturbationẽ: prout virtutẽ vnam, vel alterã expeto: prout in hanc, vel illam partẽ de me ſtatuere intendo: prout etiam de re, quam contemplor, triſtari volo, vel lætari. Denique poſtulãdum erit illud, quod circa rẽ certam aliquam, maximè deſidero: & vnum duntaxat colloquium poterit cõfici ad Chriſtum Dominum: vel triplex, ſi deuotio inſtiget, nempe ad Matrem, Filium, & Patrem: ſicut traditum eſt in contemplatione ſecundæ hebdomadæ, de tribus claſsibus, cum ſequente illic annotatione.

SECVN-

SECVNDA CONtemplatio in aurora, de rebus à Christo post cœnam, & in horto gestis.

ORatio præparatoria consueta semper.

PRæludium primum: est iuxta historiam: Quomodò Iesus Christus, vnà cum vndecim suis apostolis, descẽdit ex monte Syõ, vbi fuerant cœnati, & transiens per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis, octo, alijs verò tribus, in horti parte, seorsum ipse digrediẽs, orauit, ad sudorem vsq; sanguineum, iteratа iam ter eadem ad Patrem suum oratiõe: Posteà

excitis discipulis à somno: prostratis ad solã vocem cũ Iuda, per osculum prodente, aduersarijs: restituta deinceps, quam amputauerat Petrus, Malchi auricula: compræhensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam, & per vallem illam, ad Annæ domũ primò tractus.

SEcundũ est: pro construẽdo loco, viam intueri decliuẽ, planam, & arduam: Item hortũ certa magnitudine, figura, & habitudine depingendum.

TErtium: pro voti cõsecutione, poscere mœrorem, planctum, anxietatem, & cæteras id genus pœnas interiores, vt Christo,

sto, patienti pro me compatiar.

Notãda simul hæc quatuor.

PRimum: *quòd post præparatoriam orationem, cũ tribus prælud ijs, secundi huius exercitij, eodem modo, & ordine procedendum est per puncta, & per colloquium, vt in præcedente, de cæna, peractum est. Adijcienda quoque erunt, circa Missæ, & vesperarum tempus, duæ repetitiones super vna, & altera dicta cõtemplatione. Ante cænam verò, applicabuntur quinque sensus, præmissa vbique oratione præparatoria, cũ tribus præludijs, oblatæ materiæ congruẽtibus: quemadmodum in hebdomada secũda,*

satus

ſatis deſcriptum eſt.

SEcundum: quòd habita ætatis, complexionis corporalis, ac diſpoſitionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora exercitia, diebus ſingulis implebuntur.

TErtiũ: quòd in hac tertia heb domada, mutãdæ ſunt ex parte, additio ſecunda & ſexta, ſiquidẽ (quòd ad ſecũdam ſpectat) vbi fuero experrectus, præcogitans quò tendam, & inſtantem contemplationem paululùm delibãs, interim dum ſurgo, & accingor, adnitar ſimul ad triſtitiã, & dolorẽ, de tot, ac tantis Chriſti pœnis, meipſum acriter incitare. Quoad ſextam verò, ſuffugiam

potiùs, quàm quærã, aut admittã, iucundas cogitationes, licet alioqui vtiles, & sanctas: vt sunt de resurrectione Christi, & gloria. Pro quibus in meditãda eius passione, angores ac pœnas hauriã, ex frequenti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpessus est.

QVartũ: quòd examẽ particulare, circa tam exercitiorũ, quàm additionum functionem, fiet ad eundem modum, vt in hebdomada præcedente.

IN secunda autẽ die, contẽplatio alia succedet, noctu transigenda, de gestis in domo Annæ,

vt

vt narratur, pag. 222. Sub aurorã verò, de secutis rebus in domo Caiphæ, pag. 223. Deinde repetitiões, & vsus sensuum, velut priùs.

IN tertia die: cõtẽplabimur per noctem mediam: quomodò ductus est ad Pilatum Christus: & quid ibi actũ, vt dicetur pag. 224. Diluculò verò, de ijs quæ gesta sunt, trãsmisso Christo ad Herodem, pag. 225. Subdetur repetitionum, & sensuum consuetus vsus.

DIe quarta: meditatio nocturna percurret historiam de reditu ab Herode, vsq; ad mediã partẽ mysteriorũ, quæ apud Pilatum secuta sunt: reliquam verò

partem, circa lucem primam pro ſequemur. De repetitionibus quoque, & ſenſibus, pro conſuetudine ſit agendum.

D*Ie quinta, ſub noctis mediũ: de progreſſu ipſo paßionis contẽplabimur, à ſententia Pilati vſque ad crucifixionem. Sub aurorã deinceps, ab eleuatione crucis, ad Chriſti vſque expirationem, de quibus, pag. 227. Repetitiones, & ſenſuum exercitatio, vt ſuprà.*

D*Ie ſexta noctu: quomodò mortuus Dominus, ſublatus de cruce, & ad monumentum delatus eſt, pag. 228. Primo mane: ex quo ſepultus fuit, donec*

Beata

Beata Virgo in domum aliquã se recepit. pag. eadem.

DIe septima: inter noctu & mane paßionẽ totã reuoluemus. Posteà repetitionum, & sensuũ vice, per diem totũ considerabimus, quàm licebit frequentißimè: quo pactò sanctißimũ Iesu Christi corpus, remanserit ab anima seiunctum: & vbinam, aut quomodò sepultũ. Itẽ quæ fuerit beatæ Mariæ Matris solitudo, desolatio qualis, & quãta afflictio. Quàm acerbus quoque discipulorum mœror extiterit.

SVbnotandũ est: quòd si cui libeat, meditãdæ Christi paßioni, diutiùs instare, contẽplationes

ſingulas, debet abſoluere cũ paucioribus myſterijs: Ita, vt prima, ſolùm cõprehendat cœnã: Secunda, lotionẽ pedũ: Tertia, Euchariſtiæ ſanctæ inſtitutionem: Quarta, ſermonem ibi ſubſecutum: & ſic in cæteris agendum.

AD hæc, traiecta tota paſſione, licebit, proximo poſt die iterare eius dimidium, atque reliquum poſtridie: perendiè rurſus totam ſimul.

E contrariò verò, ſi quis malit tẽpus ſuccidere: contempletur de cœna domini per noctem: de horto, in aurora: de Annæ domo, circa Miſſam: ſub veſperas de domo Caiphæ: de prætorio Pilati, ante

cænam: & ita pergendo, per dies singulos, diuersa exercitia quinque implebuntur: vtpote repetitionum, ac sensuum, vsu prætermisso. Transcursa verò passione, operæpretium fuerit, eandem simul totam, die vnico reuoluere, siue in vnum tãtùm exercitium congestam, siue distributã in plura: prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

REGVLAE ALIquot, ad victum rectè temperandum.

PRima est: quòd à pane minùs abstinendum sit, quàm à reliquis alimentis: cum neque

gulam adeò irritet, nec tẽtationi æquè obnoxios nos reddat.

SEcũda: quòd circa potũ attendenda ſit magis abſtinentia, quàm circa panem: cautè obſeruando, quæ proſit mẽſura potus, vt ſumatur ſemper: quæ rurſum noceat, vt tollatur.

TErtia: quòd circa pulmenta, & edulia potiſſimùm, abſtinẽtiæ ratio verſetur: cùm per illa, tum appetitui ad peccãdum, tum inimico ad tentandũ, maior ſubminiſtretur occaſio: Temperanda ſunt igitur, vitandi exceſſus cauſa, quod fit dupliciter, dum vel cibis groſſioribus veſcimur, atque aſſueſcimus, vel dum parcè deli-

delicatis vtimur.

QVarta est: quòd quantò plus de côueniête victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduersæ graui periculo) tantò celeriùs mensuram cibi ac potus iustam reperiet: Tũ quia, hoc modo meliùs se disponens, & obnixiùs tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, & consolatorios motus sibi cœlitus immissos, ex quibus facilè poterit rationem victus commodiorem discernere: tum quoniam, si quis, ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliorem esse, quàm vt exercitia ipsa spiritualia, per-

agere commodè valeat, sic facilè aduertet, quam mēsuram victus, naturæ necessitas requirat.

QVinta: quòd expedit inter comedēdū imaginari, quasi videamus Iesum Christū Dominum nostrū vescentem cum suis discipulis, obseruando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo: Vsu veniet enim, vt occupato magis intellectu, circa meditationē talem, quam circa corporalem cibum, discamus faciliùs victum moderari.

SExta: quòd gratia varietatis, aliæ adhiberi possunt medita-

tiones inter vescendũ, vt sunt: de Sanctorũ vita: de pia quapiã doctrina: vel de aliquo spirituali negotio agendo, vnde, sic abstracta mente, cibus ipse, & vescẽdi delectatio, parum sentiatur.

SEptima: quòd cauendũ sit præcipuè: ne super sumendos cibos, animus quodammodò totus effundatur, & ne auidè vescamur, aut festinè: sed appetitui sẽper dominantes, tum mensuram victus, tum sumẽdi modum vnà temperemus.

OCtaua est: quòd plurimùm conducit, ad tollendam cibi, potusq́ue immoderantiam, si ante prandium aut cænam, & quacun-

cunq; hora nulla esuries sentitur, præuia deliberatiõe, victũ proximè sumendũ, diffiniamus ad mẽsuram certam, quã deinde nulla vel propria auiditate, vel instiga tiõe inimici, vnquàm excedam⁹: sed potiùs vincendæ vtriusq; cau sa, de illa nonnihil etiam subducamus.

QVARTA HEBDOMADA.

CONTEMPLATIO PRIMA,

quomodo Iesus Dominus, post resur rectionẽ apparuit sanctæ Matri suæ: vt habetur infrà, pag. 229.

O*Ratio præparatoria iuxta morem.*

P*Rældium primum accipitur ab historia.*

ria. Quomodo poſtquàm expirauit Dominꝰ ĩ cruce, ſepulto corpore, ſed Diuinitate ſemper ſociato, ipſe in aĩa, Diuinitati quoq; continuè vnita, deſcendit ad inferos, ereptiſq; inde iuſtorum animabꝰ, rediens ad ſepulchrum, corpus cũ anima denuò vniuit, ac reſurgẽs, demum apparuit beatæ Virgini Matri ſuæ viuus, vt piè, ac veriſimiliter credendum eſt.

SEcundum: pro conſtructione loci, ſpeculandum accipiet ſepulchri ſitum, & Beatæ Virginis domicilium, cuius formam, partes, & reliquam diſpoſitionem, vt cellulam, & oratorium, ſigillatim perſcrutabimur.

TErtium: continebit gratiam petendam, vt ſcilicet immẽſum Chriſti ac Matris gaudium, participemus.

PVnctum primũ, ſecundũ, ac tertium, eadẽ hic erunt, quæ ſuprà in contẽplatione cœnæ fuerunt expoſita, id eſt conſiderare perſonas, verba, opera.

QVartum verò: erit animaduertere, quomodò Chriſti Diuinitas, paſsionis & mortis tẽpore abſcondita, palam ſe faciat in reſurrectione, ac tot miraculis deinceps eluceſcat.

QVintũ: æſtimare quàm prõpto copioſoq; functus ſit Dominus, cõſolandi ſuos, officio:

adhi-

adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

COlloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio, cũ Pater noster.

NOtãdum porrò: quòd in sequentibus contemplationibus, seu exercitijs, recẽsenda erũt per ordinem, mysteria omnia resurrectionis, ascensionisque, & quæ sunt intermedia, seruatis vbique ijsdem formulis, & modis: sicuti per totã illam hebdomadã factũ est, in qua paßionis mysteria contemplati sumus: & iuxta modum ac exemplum primæ

huius de resurrectione Domini, meditatiõis, formãdæ sunt sequẽtes omnes, atq; regulãdæ, tam in præludijs (nisi quòd hæc reb⁹ sunt accõmodanda) quàm in punctis quinq;, & additionibus singulis. Pari etiã ratione circa repetitiones, & sensuũ operationes, necnõ in augẽdo, minuẽdoue exercitiorum, secundum mysteria, numero, dirigi poterimus, sicut in prædicta, meditãdæ Christi passionis hebdomada fuimus edocti.

SEcundò notandũ est: cõuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quam præcedentibus, vt quatuor duntaxat fiant exercitia. Primum, postquàm manè surreximus.

ximus. Secũdum, circa Missæ tẽpus, vel paulò ante prandiũ, prioris repetitionis loco. Tertium, hora vesperarum, pro secunda repetitione. Quartum, ante cœnam admotis sensuum officijs, ad imprimendas fortiùs animæ contemplationes tres, eo die factas: signatis obiter, & penitiùs tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque gustum spiritualem senserimus.

TErtiò: quòd quamuis ei, qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum, putà ternarius, aut quinarius, liberum tamen ipsi erit in plura vel pau-

ciora puncta redigere contẽplatione, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingressum exercitij, tractãda puncta cõminisci, & numero certo præfinire.

QVartò deniq; notandum est: quòd per quartã hanc hebdomadã, variari debent secunda, sexta, septima, et decima additiones. In secunda quidẽ: vt dũ euigilo, repente mihi ponam ob oculos, statutam cõtemplationem; & de gaudio Domini, cũ suis, studeã et ipse exhilarescere. In sexta verò: vt memoriæ meæ obijciã ea; quæ lætitiam spiritualem cient, vt cogitatio de gloria. In septima: vt

lucis & cœli utar commoditate, quæ sese offeret: puta per tempus vernum, herbarum virentium & florum aspectu, aut aprici loci amœnitate: per hyemem verò solis, vel ignis opportuno calore: & ita de cæteris corporis atque animi oblectationibus cōgruis: per quas Creatori & Redemptori meo, cōgaudere queam. In decima: Ut loco pœnitentiæ, temperantia & mediocritate victus contentus sim: nisi quo tempore ieiunium, vel abstinentiam Ecclesia indixit: cuius præceptis semper obtēperandum est: nisi iustum adsit impedimentum.

CON-

CONTEMPLATIO, ad amorem ſpiritualem in nobis excitandum.

IMprimis duo notãda ſunt: Primum, quòd amor ipſe ab operibus magis, quàm à verbis pendet. Secundum: quòd conſiſtit amor in mutua facultatum, rerũ & operum communicatione, puta ſcientiæ diuitiarum, honoris, & boni cuiuſcunque.

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum eſt: vt corã Domino, Angelis Sanctiſque omnibus, mihi propitiis, ſtare me videam.

SEcundum: vt gratiam Dei efflagitem, per quam beneficio-

rum

rum eius, in me collatorum magnitudinem perſpiciens, ad amorem, cultum, et ſeruitium ipſius, totum me impendam.

PVnctũ primũ ſit: reuocare in memoriam beneficia creationis, ac redemptionis: dona itidem particularia, ſeu priuata enumerare: & cum intimo affectu perpendere, quantum mea cauſa benigniſſimus Dominus egerit, atq; pertulerit: quantum mihi elargitus ſit, de theſauris ſuis: quodque, iuxta diuinum ſuum decretum, & beneplacitum, ſeipſum mihi, quantum poteſt, donare velit. Quibus optimè inſpectis, vertar ad meipſum, & diſquiram me-

cũ, quæ meæ ſint partes, & quid æquũ iuſtumq; ſit, vt diuinæ offeram, & exhibeã maieſtati: haud ſanè dubium quin mea omnia offerre debeam, ac meipſum, cum ſummo affectu, & verbis huiuſcemodi, vel ſimilibus.

SVſcipe Domine vniuerſam meã libertatẽ. Accipe memoriã, intellectũ, atque voluntatem omnẽ. Quicquid habeo, vel poſsideo, mihi largitus es: id tibi totũ reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum. Amorem tui ſolum, cum gratia tua, mihi dones: & diues ſum ſatis: nec aliud quicquam vltrà poſco.

SEcundū erit ſpeculari Deum, in ſingulis exiſtentē creaturis ſuis: & elementis quidē dantē, vt ſint: plantis verò, vt per vegetationem quoque viuant: animalibus inſuper, vt ſentiant: hominibus poſtremò, vt ſimul etiam intelligāt. Inter quos accepi & ipſe, vniuerſa hæc beneficia, eſſe, viuere, ſentire, ac intelligere, meq́ue templū quoddam ſuū efficere voluit, ad imaginem ſuam & ſimilitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipſum, agam vt in primo puncto, vel meliùs ſi quid occurrerit: id quod in punctis etiam ſequentibus, erit factitandum.

Tertium est: cõsiderare eundẽ Deum, ac Dominũ, propter me, in creaturis suis operantem, & laborantem quodammodò: quatenus dat ipsis, conseruatque id quod sunt, habent, possunt, atque agunt: Quæ omnia, vt suprà, in mei considerationem reflectẽda erunt.

Quartum: prospicere quo pacto munera, et bona omnia cælitus descendunt, vt sunt potentia, iustitia, bonitas, scientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circũscripta: quæ ab infinito illo, totius boni thesauro, sicut lumen à sole, & ex fonte aqua, deriuantur.

Ad-

Addēda superest reflexio prædicta, in mei circunspectionem.

C*Olloquium etiā in fine fiet, terminandum cum Pater noster.*

MODI TRES orandi.

P*Rimus orandi modus, deducendus est ex mandatis, ex peccatis septem mortalibus, ex tribus animæ potentijs, & ex quinque sensibus consideratis: Vnde non tam habet orationis formam, quàm exercitij cuiusdam spiritualis: per quod & anima iuuatur, et oratio Deo redditur acceptior. Priùs itaq; quàm*

hoc orem modo, iuxta illud, quod tertiæ additioni æquipollet., sedebo, vel deambulabo paulisper (prout ad animæ quietem facere videro) pensitans apud me, quò mihi accedendum sit, & quid faciendum. Hoc idem additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet.

ORatio præparatoria, gratiæ contineat postulationem: vt mihi detur agnoscere, quicquid deliquero, aduersus decalogi præcepta: meque in posterum emendare, intellectis illis exactiùs: & (vt par est) ad Dei gloriam & salutem meam solitò cautiùs obseruatis.

Pri-

PRimò ergo, mandatū, quodlibet, ordine discutiam, attendēs, quo pactò seruauerim illud, aut violauerim: deque succurrētibus in memoriam delictis, veniam precabor, recitando semel Pater noster. Porrò in excutiendis singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri. Notandū tamen, quòd circa præceptum, cuius præuaricatio rarior nobis accideret, minùs immorandum esset, at eò ampliùs, quò lapsus fuerit ex assuetudine frequentior: idque similiter, circa mortalia peccata, sit præstandum.

Com-

Completo, de præceptis singulis discursu, post mei accusatione, & gratiæ imploratione, ut ea vigilantiùs deinceps custodiã, colloquium dirigam ad Deũ, iuxta rei occasionem.

Secũdò: similẽ orationis modũ prosequemur, circa mortalia peccata, post additionem & præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim vtrobique varium occurrit: nisi quod ad materiam attinet cùm præcepta quidem seruanda sint, peccata verò deuitanda. Cætera eadẽ sunt, fietq; itidem colloquiũ.

Sciendum est: peccatorum vitiorumq́ue notitiã, iuuari per

con-

contrariorum actuum, & habituum considerationem. Quapropter per gratiam diuinam, & piã quamlibet exercitationẽ, laborãdum est vnicuique, vt virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

T*Ertiò: circa tres animæ potẽtias: idẽ sequitur progressus, per additionem, orationẽ, & discußionem singularum, cum colloquio ad finem faciendus.*

Q*Vartò: circa quinque sensus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi subnotandum est, quòd, si quis optet in sensuum suorũ vsu, Christũ imitari, debet in oratione præparatoria,*

seipsum

seipsum super hoc, Deo commendare, factæque sensuum singulorum examinationi, Dominicã orationem subijcere, si verò similẽ affectet, beatæ Virginis Mariæ imitationem, ei se commẽdet, tãquam à Filio id impetraturæ, & Salutationem angelicam, dũ sensus excutit, identidem recitet.

SECVNDVS ORANDI modus ex vocũ orationis singularum, perpensa significatione.

A*Dditio eadem, quæ superiùs, it præuia.*

O*Ratio præparatoria personæ congruet, ad quam dirigitur.*

Secun-

SEcundus orandi modus est: vt flexis genibus vel sedẽdo (pro habitudine corporis, & animi deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem vnam, neque huc & illuc motis, precationem Dominicã à principio recitemus: & in prima voce, quæ est, Pater, meditationis figamus pedẽ, quãdiu circa eam, variæ nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, & aliæ commotiones deuotæ incident: & ita deinceps per singula, eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

REGVLAE TRES, circa hæc seruandæ.

PRima, ut in tali precationis cuiuslibet ruminatione, horæ spatiũ insumamus, quo expleto Aue Maria, Credo, Anima Christi, et Salue Regina, semel, iuxta communem morẽ, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

SEcũda est: quòd si oratib⁹ hoc modo nobis, in vna voce, vel duabus, meditatio affluat, & interna simul delectatio, postponẽda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat, elapsa, reliquũ orationis cursim recitetur.

TErtia: vt quando ita cõtigerit, meditandæ voci vni, aut

pau-

pauculis, horam impendisse, postridie recitato breuiter eo, quod excussum fuit, ad sequẽtis verbi considerationem pergamus.

Post excussam verò ad hũc modum Dominicam precationẽ totam, succedet Salutatio angelica: deinde alia, atque alia oratio: vt sine interruptione, hæc orandi exercitatio procedat.

Adhæc: oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quã pertinebat, paucis cõpellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maximè indigere nos senserimus.

TERTIVS ORANDI modus, per quandam vocũ & temporum commensurationem.

ADditio ab vtraque superiore nihil differt.

ORatio præparatoria, fiet sicut in secundo modo.

TErtius hic orandi modus in eo consistit: vt inter singulas respirandi vices, singula Dominicæ, alteriusue orationis, verba trãsmittamus, expensa interim, vel significatione prolatæ vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel vtriusq; postremò differẽtia. Eodẽ procedendũ modo, in

ver-

verbis reliquis. Addendæ quoque orationes suprà memoratæ, Aue Credo, &c.

REGVLAE DVAE huc ſpectantes.

PRior: *Vt finita iuxta hunc orandi modũ precatione Dominica, ſumatur alijs diebus, vel horis, angelica Salutatio, ſimili reſpirationum interuallo tractãda, cum alijs orationibus, vſitato more recitandis.*

POſterior: *Vt, qui hunc orandi modũ exercere cupit, diutiùs, ad eũ applicet precatiões omnes, ſuprà dictas, aut earũ partes: & paria anhelituum, ac vocum interſtitia obſeruet.*

VITAE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI MYSTERIA.

Notandum est primitùs, omnia sequentium mysteriorum verba, quæ includuntur parenthesi, ex ipsis Euangelijs deprompta esse, non item cætera. Adhæc, in vnoquoque mysterio, semper aut ferè, poni puncta tria, vt expeditior sit cõtemplatio, quo est distinctior.

DE

DE ANNVNTIATA beatæ Mariȩ Virgini Christi incarnatione, de qua Lucæ primo.

P*Rimò, quomodò Angelus Gabriel, Beatam Virginem salutans, diuini verbi conceptionem ei nuntiauit. (Ingressus angelus ad eam dixit Aue gratia plena &c. Ecce concipies in vtero, & paries filium &c.)*

Secundò confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exẽplo de Sancti Iohannis Baptistæ conceptione admiranda (Et ecce Helisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua &c.)

Tertiò: Respōdit Angelo Virgo sancta (Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.)

DE MARIA ELISAbeth cognatã suam visitante, vt habetur Luc. 1.

P*Rimò quomodò inuisit Maria Elisabeth, ac S. Ioannes in vtero existens, sensit Mariæ salutationem, & gestijt (vt audiuit, salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu sancto Elisabeth: et exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus vẽtris tui.)*

Secundò, Beata Virgo in hoc

can-

canticũ præ lætitia prorupit (Magnificat anima mea Dominum &c.)

Tertiò (mansit autem Maria cum illa quasi mẽsibus tribus, & reuersa est in domum suam.)

DE CHRISTI NATIuitate, Luc. Secundo.

PRimò, *Beata Maria cũ Ioseph sponso suo è Nazareth, proficiscitur Bethlehem (Ascẽdit autem & Ioseph à Galilæa, &c. in Bethlehem, &c. vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore prægnante.)*

Secũdò, *(peperit filiũ suũ primogenitũ: et pannis eum inuoluit*

& reclinauit eum in præſepio.)

Tertiò, eo tempore (facta eſt cũ Angelo multitudo militiæ cæleſtis, laudantium Deum, & dicentium, Gloria in altiſsimis Deo, &c.)

DE PASTORIBVS Luc. Secundo.

P*Rimò, paſtoribus reuelatur Chriſti natiuitas per Angelũ (Ecce enim euãgelizo, vobis gaudium magnum, &c. Quia natus eſt vobis hodie Saluator, &c.)*

Secundò paſtores properant in Bethlehẽ (Et venerũt feſtinãtes: & inuenerũt Mariã, & Ioſeph, & infantẽ poſitum in præſepio.)

Tertiò (et reuerſi ſunt paſtores lau

laudãtes et glorificãtes Deũ &c)

DE CIRCVNCISIONE, ibidem.

PRimò circuncisus est Puer.

Secũdò (Vocatum est nomẽ eius IESVS, quod vocatũ est ab Angelo, priusquàm in vtero cõciperetur.)

Tertiò redditus est Matri suæ Puer, quæ illi compatiebatur, de sanguinis visa effusione.

DE TRIBVS MAGIS regibus. Matth. secundo.

PRimò, tres Magi reges ad puerum Iesum adorandum venerunt, stella duce, ita attestãtes. (Vidimus enim stellam eius in oriẽte, & venimus adorare eum.)

Secundò (procidentes adorauerunt eũ, & apertis thesauris obtulerunt ei munera aurum, thus & myrrham.)

Tertiò (responso accepto in somnis, ne rediret ad Herodẽ, &c.

DE PVRIFICATIONE Beatæ Virginis, & Pueri Iesu præsentatione, Luc. 2.

PRimò. *Detulerunt puerum in tẽplũ, vt præsentarẽt eũ Deo, tanquàm primogenitũ, offerẽtes pro eo cõsuetũ munus (par turturũ, aut duos pullos colũbarum.)*

Secundò, Simeon *veniẽs eadem hora, in tẽplũ (accepit eũ in vlnas suas, & benedixit Deũ & dixit, Nunc dimittis seruum tuũ &c.*

Tertiò (*Anna ſuperueniens cōfitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Iſrael.*)

DE FVGA IN AEGYPTVM Matth. Secundo.

P*Rimò: volēs Herodes, Puerulum Ieſum interficere, occidi fecit innocentes: præmonito Ioſeph per Angelum, vt in Ægyptum profugeret.* (Surge & *accipe Puerum, & Matrem eius & fuge in Ægyptum.*)

Secundò: *Iter corripuit Ioſeph Ægyptū verſus.* (*qui cōſurgēs, nocte &c. ſeceßit in Ægyptū.*

Tertiò (& *erat ibi, vſq; ad obitum Herodis.*)

DE REDITV AB AEgypto Matth. ſecũdo.

PRimò admonetur Ioſeph ab Angelo, vt in terram Iſrael reuertatur. (Surge & accipe Puerum & Matrem eius, & vade in terram Iſrael.)

Secundò (Qui conſurgens &c. venit in terram Iſrael.)

Tertiò, Eò quòd regnabat Archelaus, filius Herodis in Iudæa, receſſit in Nazareth.

DE VITA DOMINI AB ANno ætatis ſuæ xij. vſque ad xxx. Luc. ſecundo.

PRimò: quomodò ſubdit⁹ erat, & obediens parentibus.

Secundò (Proficiebat ſapiẽtia ætate, & gratia, &c.)

Tertiò:

Tertiò: Videtur fabrilem artẽ exercuisse, cùm dicat sanctus Marcus cap. sexto: (Nõne hic est faber ille?)

DE ASCENSV IN templũ, anno duodecimo, Luc. secundo.

PRimò: *natus IESVS annos xij. è Nazareth, profectùs est Hierosolymam.*

Secundò: remansit illic nesciis parentibus.

Tertiò: postriduum, inuenerũt eum in templo, sedẽtem inter doctores: & ipse illis causam moræ percõtantibus, respondit (Nesciebatis quia in, his quæ Patris mei sunt, oportet me esse?)

DE

DE BAPTISMO EIVS. Matth. Tertio.

PRimò: *Matri valedicẽs, è Nazareth, ad* Iord*anis flumen ſe contulit, vbi tunc* Io*annes baptizabat.*

Secundò: *baptizatus eſt à Ioãnne, excuſante ſe primùm de indignitate, ſed compulſo his verbis. (Sine modò, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam.)*

Tertiò : deſcendit Spiritus *ſanctus ſuper eũ & vox de cælo ſic atteſtans (hic eſt filius meus &c.*

DE TENTATIONE CHRIſti Luc. quarto. & Matth. quarto.

PRimò: *poſt baptiſmum ſeceſſit in deſertũ Chriſtus, & ibi per dies quadraginta & totidem*

noctes

noctes ieiunauit.

Secundò: ter ab inimico tentatus est (accedẽs tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Mitte te deorsum. Hæc omnia dabo tibi &c.

Tertiò: (Et ecce Angeli, accesserunt & ministrabant ei.)

DE APOSTOLORVM vocatione.

PRimò: videtur sancti, Petrus, & Andreas, fuisse ter vocati. Primùm ad solã quandã Christi notitiam, Ioã. Primo. Deinde ad sequelam solùm temporaneam, cum animo reuertẽdi ad piscationem, Luc. quinto. Vltimò, ad perpetuam sequelã. Matth. quarto, & Marc. primò.

Secūdò: vocauit filios Zebedæi Matth. quarto. & Philippū, Ioā. primo. Et Mattheū, Matt. nono.

Tertio vocati sunt reliqui: licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationū, expreßè mentio non fiat in Euangelio.

T*Ria hic expēdenda sunt. Primum: quomodò erant Apostoli abiectæ conditionis.*

Secundò: ad quantā fuerint dignitatē, et quàm suauiter vocati.

Tertiū quibus gratiæ donis, supra omnes veteris testamenti patres, nouiq; Sanctos, euecti sint.

DE PRIMO CHRISTI miraculo, facto in nuptiis, Ioan. secundo.

Pri-

PRimò: Inuitatus fuit Christus cũ discipulis suis ad nuptias.

Secundò: deficere vinũ Mater cõmonuit. (Vinum non habent) Et ministris dixit (Quodcunque dixerit vobis facite.)

Tertiò: aquam in vinum Dominus conuertit (Et manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.)

DE FVGATIS E' téplo negotiatoribus prima vice. Ioan. Secundo.

PRimò: eiecit de templo vendẽtes illic & ementes, facto ex funiculis flagello.

Secundò: nũmulariorũ subuersis mensis, pecunias effudit.

Tertiò: vendētibus colūbas, mā- suetè inquit: (auferte ista hinc et nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.)

DE SERMONE CHRISTI, habito in monte. Matth. quinto.

PRimò: ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. (Beati pauperes spiritu: Mites: Qui lugent, Qui esuriunt, & sitiunt iustitiā: Misericordes: Mundo corde: Pacifici: Qui persecutionem patiuntur.)

Secūdò: eos exhortatur, vt acceptis donis seu talētis, vtantur rectè. (Sic luceat lux vestra coram hominibus. &c.

Tertiò: ostendit nō soluere se legem, sed implere, explicatis prae-

ccp;

ceptis de vitãdo homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligẽdis quoq; inimicis, (Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, &c.

DE SEDATA MARIS TEMpestate Matth. octauo,

PRimò: *dormiente CHRISTO coorta est in mari vehemens tempestas.*

Secundò, excitarunt à somno eũ territi discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei?)

Tertiò: ventis & mari præcepit vt conquiesceret, & facta est statim trãquillitas: vnde obstupẽtes homines dicebãt (Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?)

DE AMBVLATIONE super aquas. Matth. xiiij.

PRimò: cũ in mõte adhuc esset Christus, discipulis in nauiculam abire iussis, & dimissa turba, remansit ad orandum solus.

Secũdò: cũ agitaretur noctu nauicula, eò ipse venit, ambulãs super aquas, vnde perterrefacti discipuli, phantasma esse iudicabãt.

Tertiò: postquàm dixerat ad eos (Ego sum, nolite timere) Sãctus Petrus accedẽdi petijt facultatẽ, & gradiendo super aquas, ob subortũ metum mergi cæpit, quem increpans Dominus de modica fide, nauiculam intrauit, & cessauit ventus.

DE

DE MISSIS AD Prædicandum Apoſtolis. Matth. decimo.

PRimò: *Diſcipulis IESVS conuocatis, dedit poteſtatē eijciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus ſanandi.*

Secūdò: prudentiā eos docuit, et patientiā. (Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporū. Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, et ſimplices ſicut columbæ.)

Tertiò: profectiōis exponit modū (nolite poſſidere aurū nec argētum: quod gratis accepiſtis gratis date) Adhæc materiā prædicationis expreſſit (Euntes autem prædicate, dicētes: Quia ecce appro-

pinquauit regnum cælorum.)

DE CONVERSIONE Magdalenæ, Luc. cap. 7.

PRimò: *CHRISTO accũbente mensæ in Pharisæi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in ciuitate peccatrix, siue Maria Magdalena, soror Marthæ fuerit, siue alia deferens alabastrinũ vas, vnguento plenum.*

Secũdò: stans retrò cæpit pedes eius rigare lachrymis, & capillis suis abstergere, deosculari, & vngere.

Tertiò: criminatã eam à Pharisæo, defendit Christus, et ad ipsum ait (Remittũtur ei peccata multa &c. (Et ad ipsam deinceps (Fi-

des

des tua te saluam fecit, vade in pace.)

DE QVINQVE MILLIUM hominum refectione Matth. XIIII.

PRimò: rogabãt IESVM disci puli vt dimitteret adstantes turbas.

Secundò: ipse afferri iussit, quos habebãt panes, eosque præmissa benedictione frãgens, disci pulis porrexit, turbis hominũ discumbere iussis, apponendos.

Tertiò (Et mãducauerũt omnes: & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos.)

DE TRANSFIGVRA tione Christi, Matth. xvij.

PRimò assumptis IESVS, charissimis tribus discipulis, Petro, Ioanne, & Iacobo, (trãsfiguratus est, & facies eius resplenduit sicut sol, & vestimenta eius alba facta sunt, sicut nix.)

Secundò: loquebatur cum Mose & Helia.

Tertiò: rogãte Petro, vt fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo (Hic est filius meus dilectus &c. ipsum audite) Vnde cõsternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus, dixit. (Surgite & nolite timere &c. nemini dixeritis visionem,

donec filius hominis à mortuis resurgat.)

DE LAZARI SVSCITATIONE. Ioan. Vndecimo.

PRimò: *Audito Christus nũtio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, vt euidẽtius foret miraculum.*

Secũdò antequàm suscitet mortuum, vtriusque sororis fidẽ extimulat. (Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiã si mortuus fuerit, viuet.)

Tertiò: collachrymatus, ac precatus priùs, suscitauit illũ: fuit autẽ quo vsus est, suscitãdi modus, per mãdatum: (Lazare veni foras.)

DE CAENA APVD BETHANIAM Matth. xxvj.

PRimò: cænabat Christus in domo Simonis leprosi, et pariter Lazarus.

Secundò: effudit Maria vnguentum super caput eius.

Tertiò: obmurmurat Iudas (vt quid perditio hæc?) Denuò verò excusat CHRISTVS Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? &c.

DE DIE PALMArum. Matth. XXI.

PRimò: præcepit Dominus adduci asinam, & pullũ (Soluite & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit, &c.

Secundò: asinã conscẽdit, apostolorum vestibus instratam.

Ter-

Tertiò: Excepturus eũ populus, cùm venirit obuiam, vestimentis suis, et ramis arborũ sternebat viã & canebat. (Hosanna, filio Dauid, benedictus, qui venit &c.

DE PRAEDICATIONE in templo. Luc. 19.

P*Rimò: docebat quotidie in tẽplo.*

Secundò: finita prædicatione in Bethaniã redibat, nemine apud Hierosolymã, ipsum excipiente.

DE CAENA VLTIMA. Matth. XXVI. & Ioan. XIII.

P*Rimò: comedit cũ discipulis paschalem agnum, eosque, de imminente sua morte præmonuit: dicens (amen dico vobis,*

quia

quia vnus vestrũ me traditurus est.)

Secũdò: lauit eorũ, Iudæ quoque ipsius pedes: Incipiẽs à Petro, qui ad maiestatẽ CHRISTI, & indignitatẽ suam respiciẽs, sese opponebat. (Domine tu mihi lauas pedes?) Ignarus scilicet præberi à Domino exemplũ humilitatis, ita posteà declarante. (Exẽplũ enim dedi vobis, vt, quemadmodũ ego feci ita & vos faciatis)

Tertiò: sanctissimũ Eucharistiæ Sacramentũ instituit, in signum summæ dilectionis, his verbis vtẽs. (Accipite et comedite &c.) Expleta autẽ cœna, Iudas ad vendendum illum egressus est.

DE

DE MYSTERIIS POST cœnā & in horto gestis Matth. vigesimo sexto, & Marc. decimoquinto.

PRimò: peracta cæna, & hymno dicto, profect⁹ est Christus ad Oliueti mõtẽ, cũ discipulis suis vndecim, metu plenis: & octo remanere iussit Gethsemani (Sedete hic, donec vadã illuc, & orẽ.)

Secundò: ductis secũ tribus, Petro, Iacobo, & Ioanne, orauit ter dicens: (Pater mi, si poßibile est, trãseat à me calix iste, verũtamẽ nõ sicut ego volo, sed sicut tu.) Et in agonia existẽs prolixi⁹ orabat.

Tertiò, cùm eò timoris redigi se passus fuisset, vt diceret (Tristis est anima mea vsq; ad mortem) Etiã sanguinẽ sudauit copiosum teste

teste Luca. (Factus est sudor, ei⁹, sicut guttæ sanguinis decurrẽtis in terrã.) Vnde cõijcere licet vestimenta eius iam tum fuisse madefacta cruore.

DE COMPREHENSIONE Christi, & traductione ad Annæ domũ. Matth. xxvj. Luc xxij. & Mar. xv.

PRimò: permisit se Domin⁹ osculo à Iuda tradi, & quasi latronẽ cõprehẽdi. (Tãquam ad latronẽ existis cũ gladijs ac fustib⁹ cõprehendere me? &c. Ipsoq; interrogante (Quẽ quæritis?) Corruerũt in terram inimici omnes.

Secũdò: seruũ Pontificis percutiẽti Petro ait. (Mitte gladiũ tuũ in vaginam) & sanauit seruum.

Tertiò: captus, & à discipulis relictus,

lictus, ad Annæ domū pertrahitur, vbi à Petro, paulò post secuto, semel negatus est, Et alapā accepit à ministro quodam obijciente (sic respondes pontifici?)

DE GESTIS POSTEA in domo Caiphę. Matt. xxvj.

PRimò: *abducitur ligatus Christus, ab Anna, in domū Caiphæ, vbi Petr⁹ rursum eū bis negauit, atq; respiciēte ipsum Domino (Egressus foras fleuit amarè.)*

Secundò: permansit ligatus, tota illa nocte.

Tertiò: circunstātes eum satellites illudebant, vexabant, & velata facie colaphis cædebant, interrogantes.

(Pro-

(Prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit?) ac modis aliis blasphemabant.

DE CHRISTI APVD Pilatũ accusatione. Matth. vigesimo sexto. Luc. vigesimo secundo & Marc. decimoquinto.

PRimò: *Traducitur deinceps ad Pilatum CHRISTVS, & corã eo à Iudæis, calumniosè accusatur. (Hunc inuenimus subuertentem gẽtem nostrã, & prohibentem dare tributa Cæsari.) Secũdò, eo semel atque iterũ examinato retulit Pilatus. (Ego nullam in eo inuenio causam.)*

Tertiò: Barabbæ latronis, quàm

CHRI-

CHRISTI IESV liberationem, malle ſe Iudæi proclamarũt (Nõ hunc ſed Barabbam.)

DE TRANSMISSO CHRIſto ad Herodem. Ibidem.

P*Rimò: Trãſmiſit Pilatus Chriſtum ad Herodem, æſtimans quòd eſſet Galilæus.*

Secundò: *Herodi poſcenti curioſa, nihil penitus reſpondit, licet à Iudæis validè accuſaretur.*

Tertiò: ab Herode cũ ſuo exercitu ſpretus fuit, atque veſte alba indutus.

DE REVERSIONE AB HErode ad Pilatum, Matth. XXVI. Luc. XXII. Marc. XV. & Ioan. XIX.

P*Rimò: Chriſtũ remiſit ad Pilatũ Herodes, et ãbo ea ipſa die, cũ priùs inimici eſſent, ſibi inui-*

cem recōciliati ſunt.

Secundò: IESVM flagellis cædi iuſsit Pilatus: milites eundē ſpinis coronarunt, atq; purpura induerunt, deinde irridentes dicebant (Salue Rex Iudæorū) Et colaphos ſimul impingebant.

Tertiò: Ita coronatum ſpinis & purpura indutū eduxit in propatulum Pilatus, & ait (Ecce homo) Pontifices verò conclamabant: (Crucifige, crucifige eum.)

DE CONDEMNATIONE ET crucifixione IESV CHRISTI. Ioan. 19.

P*Rimò: ſedēs pro tribunali Pilatus, Chriſtū iudicauit, et tradidit crucifigendū, poſteaquàm negātes eū Iudæi ſuū Regē eſſe, dixerunt*

runt (Non habemus Regem nisi Cæsarem.)

Secundò: *baiulauit Christus crucē suam donec ob viriū defectum, Simon quidā Cyreneus illā post eum ferre compulsus est.*

Tertiò: Inter duos latrones crucifixus fuit adscripto titulo (Iesus Nazarenus Rex Iudæorū.)

DE MYSTERIIS IN CRVce factis. Ioan.19.

P*Rimò: blasphemias pertulit in cruce (Vah qui destruis tēplū Dei) Et diuisa sunt vestimēta ei⁹.*

Secūdò: Effatus est Dominus in cruce verba septē. Orās videlicet pro crucifigentibus: Latroni parcens: Matrem & Ioannem, sibi mutuo commendans: Exclamās

(Sitio) Quãdo aceto eum potauerũt, & deinde se à Patre dicẽs derelictũ, posteà (Consummatũ est) Ac postremò (Pater in manus tuas commẽdo spiritum meum.)

Tertiò: Sol obscuratus est, ipso expirante, & petræ scissæ sunt, aperta quoq; monumẽta, & velũ tẽpli à summo ad infimam vsque partẽ scissum. & latus lancea cõfossum aquã et sanguinẽ effudit.

DE MYSTERIO SEpulturæ, Ibidem.

PRimò: De Cruce sublatus est mortuus Domin⁹ per Ioseph, atque Nicodemum, in conspectu ipso Matris afflictissimæ.

Secũdò: Delatũ est ad sepulchrũ

cor-

corpus, vnctum & inclusum.

Tertiò: adhibiti sunt inibi custodes.

DE CHHRISTI RESVRrectiõe & apparitiõe prima.

P*Rimùm: Apparuit Dominus Matri suæ, postquàm resurrexit, cũ dicat scriptura quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illã non exprimat, id nobis tamẽ relinquit pro certo, tanquam intellectũ habentibus: ne alioqui iure audiamus illud. Adhuc & vos sine intellectu estis?*

DE SECVNDA APPARITIONE, Marc. decimo sexto.

P*Rimò: Sũmo mane ad monumẽtum profectæ sunt Maria Magdalenæ, Iacobi & Salome.*

Inter

inter se dicētes (Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumēti?)

Secūdò: viderūt lapidē reuolutū, & angeli dictū audierūt (Iesum quæritis Nazarenum? Surrexit, non est hic.)

Tertiò, apparuit Mariæ Magdalenæ, quæ alijs digressis, iuxta sepulchrum restiterat.

DE APPARITIONE TERtia. Matth. vltimo.

PRimò: redibant à monumento mulieres cum timore simul & gaudio ingenti, vt narrarent discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant.

Secūdò: apparēs eis in via Christus, ait (Auete) Et ille accedentes, ac prostratæ ad pedes eius, ip-

ſum adorauerunt.

Tertiò: affatus eſt illas Domin⁹ (Nolite timere. Ite renũtiate fratrib⁹ meis, vt eãt in Galilæã, &c.

DE APPARITIONE quarta. Luc. vltimo.

PRimò: *Audita Petrus ex mulieribus CHRISTI reſurrectione, cucurrit ad monumentũ.*

Secundò: introgreſſus, ſola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Tertiò: cogitãti ſuper his Petro, CHRISTVS ſe oſtendit, vnde dicebant Apoſtoli (Surrexit Dominus verè & apparuit Simoni.)

DE APPARITIONE quinta ibidem.

PRimò: *duobus diſcipulis, deinceps apparuit cum irent in*

Emaus, & de ipſo colloquerentur.

Secundò: Redarguit eorum incredulitatem, & myſteria paßionis, atq; reſurrectionis, ipſis expoſuit. (O ſtulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti ſunt Prophetæ, &c.)

Tertiò: Rogatus, cum eis manſit, fractoq; ipſis pane diſparuit, qui ſubitò in Hieruſalem reuerſi, nuntiauerunt Apoſtolis, quomodò vidiſſent eũ, & in fractione panis agnouiſſent.

DE APPARITIONE ſexta. Ioan. vigeſimo.

PRimò: Diſcipuli omnes (præter Thomã) domi cõgregati

erant,

erăt, propter Iu*dæorum metum.*

Secũdò: I*ngreſſus ianuis clauſis* CHRISTVS, *& in medio eorũ, conſpicuum ſe præbens ita compellauit: (Pax vobis.)*

Tertiò: Spiritum ſanctum eis dedit, & ait (Accipite Spiritum ſanctum, quorũ remiſeritis peccata, &c.)

DE APPARITIONE ſeptima. Ibidem.

PRimò: *S. Thomas cũ apparitioni prædictæ non interfuiſſet, proteſtatus erat: (Niſi videro, non credam.)*

Secundò: *Poſt dies octo, iterum clauſis ianuis obtulit ſe vidẽdum* CHRISTVS, *& Thomæ dixit*

huc digitum tuũ, & vide, &c.)
Tertiò: Exclamauit Thomas (Dominus meus & Deus meus.) Cui subintulit Christus (Beati qui nõ viderunt, &c.)

DE APPARITIONE octaua. Ioan. vltimo.

PRimò: *Palàm se denuo fecit CHRISTVS, piscantibus septem discipulis, qui cũ tota nocte nil cepissent, iactum ad mandatũ eius rete extrahere iam nõ valebant, præ piscium multitudine.*

Secundò, per id miraculũ, agnoscens eũ Ioannes, ait Petro (Dominus est) Qui confestim desiliẽs in mare ad Christum accessit.

Tertiò: dedit eis vt comederẽt panem

nem & piſcem. Poſteà Petro an ſe diligeret, ter interrogato, ſuũ ouile commendauit (paſce oues meas.)

DE APPARITIONE nona. Marc. vltimo.

PRimò: *ex Domini mandato, abeunt diſcipuli ad montem Thabor.*

Secundò: ijs apparẽs ille inquit. (Data eſt mihi oĩs poteſtas, etc.)

Tertiò: mittẽs eos ad prædicandũ per vniuerſum orbẽ ſic mãdauit. (Ite & docete omnes gẽtes, etc.)

DE APPARITIONE X. 1. Cor. 15.

D*Einde viſus eſt pluſquàm quingentis fratribus ſimul.*

DE

DE APPARITIONE XI. Ibidem.

Apparuit deinde Iacobo.)

DE APPARITIONE XII.

Apparuisse CHRISTVM etiã Iosepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdã, & verisimile est, atq; meditatu piũ.

DE APPARITIONE XIII. 1. Corint. 15.

Apparuit, et beato Paulo post Ascensionem. (Nouissimè verò tanquam abortiuo visus est & mihi) inquit ipse.

Apparuit etiã Patribus in limbo, quoad animam, & postquàm inde

inde educti sunt.

Denique resumpto corpore, apparebat paßim discipulis, et cum eis crebrò versabatur.

DE ASCENSIONE CHRISTI, Act. 1.

PRimò: *Postquàm iam per dies quadraginta multoties se CHRISTVS Discipulis suis viuũ exhibuisset, (in multis argumentis & signis loquens eis de regno Dei:) Misit eos Hierosolymam, vt promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.*

Secundò: *Eduxit eos ad Oliueti montem. (Et videntibus illis eleuatus est, &c.)*

Tertiò: *Iisdem in cælũ suspiciẽtibus*

tibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis adsistentes (Quos angelos fuisse credimus.) Viri Galilæi, quid statis aspiciẽtes in cœlum? Hic IESVS, qui assumptus est à vobis in cœlum, &c.)

REGVLAE ALIQVOT, ad motus animæ, quos diuersi excitãt spiritus, discernẽdos, vt boni solùm admittantur, & pellantur mali.

ADuertẽdum est: quòd potissimùm conueniunt exercitijs primæ hebdomadæ.

P*Rima regula est: Quòd illis, qui facilè peccãt lætaliter, & peccatũ peccato addũt, ferè solet*

ini-

inimicus noster, illecebras carnis, & sensuum delectationes obijcere: vt eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulũ adaugeat. Spiritus verò bonus, è contrariò, cõsciẽtiam illorum pungit aßiduè: & per synderisis, rationisq; officium, à peccando deterret.

SEcũda: Quòd alijs hominibus, qui se à vitijs, et peccatis, purgandos curant solicitè, & in obsequij diuini studio, magis ac magis indiès promouẽt, immittit spiritus malignus, molestias, scrupulos, tristitias, ratiões falsas, & alias id genus perturbationes: quibus, profectũ illũ impediat. Spiritui autem bono, ex opposito, proprium,

prium, conſuetumque eſt: rectè agentibus, animum ac vires addere, conſolari, deuotionis lachrymas ciere, illuſtrare mentem, & trãquillitatem dare: ſublatis obſtaculis omnibus, vt expeditiùs, alacriuſque, per opera bona, ſemper vltrà tendant.

TErtia: Quòd ſpiritualis, propriè conſolatio, tũc eſſe noſcitur, quando per internam quandam motionem, exardeſcit anima, in amorem Creatoris ſui: nec iam creaturã vllam, niſi propter ipſum poteſt diligere.

QVãdo etiam lachrymæ funduntur, amorem illum prouocantes: ſiue ex dolore de peccatis

tis profluant, siue ex meditatione passionis Christi, siue alia ex causa qualibet, in Dei cultum, & honorem, rectè ordinata.

POstremò: consolatio quoque dici potest, fidei, spei, & charitatis, quodlibet augmentum.

ITem lætitia omnis, quæ animã ad cælestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem, & pacem cum Domino habendam, solet incitare.

QVarta: Quòd spiritualis, cõtrà desolatio vocari debet, quæuis animæ obtenebratio, conturbatio, instigatio ad res infimas, seu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, siue ten-

tatio, trahẽs in diffidentiã de ſalute: & ſpẽ, charitatẽque expellẽs. Vnde ſe anima triſtari, tepeſcere, ac torpere ſentit, et de ipſius Dei, Creatoris ſui clemẽtia, propè deſperare. Sicut enim cõſolationi opponitur deſolatio: ita etiam, quæ ab vtraq; oriuntur cogitationes, ſunt inter ſe prorſus oppoſitæ.

QVinta: Quòd tẽpore deſolationis, nihil deliberandum, aut innouandũ eſt, circa propoſitum animi, aut vitæ ſtatũ: ſed in eis perſeuerandum, quæ fuerant priùs conſtituta: putà præcedẽte die, vel hora conſolationis.

Quemadmodum enim, dũ fruitur quis cõſolatione illa, quã diximus,

ximus, non proprio ſuo, ſed boni ſpiritus inſtinctu regitur: ita, obuerſante ſibi deſolatione, agitur à malo ſpiritu, cuius inſtigatione nihil vnquam rectè conficitur.

SExta: Quòd tametſi deſolatione affectus, homo priora ſua conſilia minimè debet immutare: expediet tamen prouideri, & augeri ea, quæ cõtra deſolationis impulſum tendunt: qualia ſunt, inſiſtere orationi, & meditationi, cum diſcuſsione ſui: ac pœnitentiæ aliquid aſſumere.

SEptima: Quòd quãdiu premimur deſolatione, cogitãdũ eſt, nos interim à Domino nobis ipſis, probatiõis cauſa reliqui: vt per na-

turales quoque vires, insultibus inimici nostri obsistamus. Id quod possumus haud dubiè, adsistente nobis iugiter præsidio diuino: licet tunc nequaquam sentiatur, eò quòd feruorem pristinum charitatis Dominus substraxerit: relicta nihilominus gratia, quæ ad benè operandum, & ad consequendam salutem, satis esse queat.

OCtaua: Quòd hominem tentatione pulsatum, mirè iuuat patientiæ seruandæ studium: vt quæ vexationibus huiusmodi propriè opponitur, & è diametro resistit. Accersenda etiam spes est, & cogitatio, ad futuræ breui con-

cõſolationis: ſi præſertim per ſanctos conatus, in ſexta regula ſignatos, deſolationis impetus frãgatur.

NOna: Quòd cauſæ deſolationis tres ſunt præcipuæ. Prima: Quia propter noſtram in ſpiritualibus ſtudijs, ſeu exercitijs tepiditatem, atque acediam, conſolatiõe diuina meritò priuamur. Secunda: Vt probemur quinã ſumus: & quomodo in Dei ſeruitium, & honorem, abſq; præſente quodam conſolationum, donorumque ſpiritualium ſtipendio, noſmet impendimus. Tertia: Vt certi planè ſimus noſtrarum virium non eſſe, vel acquirere, vel

retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abūdantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationē: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona: quæ si vendicemus nobis, vt propria, superbiæ & vanæ gloriæ crimen, non sine salutis graui periculo, incursuri sumus.

D*Ecima: Quòd frueti homini consolatione, prospiciēdum est, quo se pactò gerere poterit, desolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, & robur animi maturè comparet, ad impetum eius reprimendum.*

V*Ndecima: vt ille idē, affluente consolatione seipsum de-*

primat, ac vilefaciat quãtùm potest: reputando secũ: quàm imbellis, quamq; ignauus esse apparebit, desolatiõe impugnãte: nisi per gratiæ et cõsolationis diuinæ opẽ, citò subleuetur. Contrà verò ille, quem desolatio molestat, æstimare debet cũ Dei gratia, se posse plurimùm, facileq; aduersarios suos omnes deuicturum esse: dũmodò in Dei virtute collocet spem suã, & animum suum corroboret.

DVodecima: Quòd hostis noster, naturã & morẽ muliebrem refert, quoad imbecillitatẽ viriũ, & animi peruicaciam. Nã sicut fœmina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & con-

ſtanti vultu ſibi obſiſtere, abijcit ilicò animum, ac terga vertit: ſin verò timidum fugacemq́; eſſe animaduerterit, in extremam ſurgit audaciam, & illum ferociter inuadit. Itidem conſueuit dæmō, animo & robore planè deſtitui, quoties ſpiritualem athletam, corde imperterrito, ac fronte ardua tētationibus videt reluctari: Sin autem trepidet, ad primos impetus ſuſtinendos, & quaſi animū deſpondeat: nulla eſt beſtia ſuper terram, inimico illo tunc efferatior, acrior, & pertinacior in hominem: vt cum pernicie noſtra, malignæ obſtinatæq́; mentis ſuæ, deſiderium adimpleat.

DEcima tertia: Quòd idẽ inimicus noster morẽ insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam: vel vxorem viri alicuius probi, volens seducere, summoperè procurat, vt verba, & consilia sua occulta sint: nilq; reformidat magis ac ægrè fert, quàm si puella patri suo, vel vxor marito, illa patefaciat: cùm sciat hoc pactò de votis, & conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixè satagit diabolus: vt anima, quam circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur verò maximè, & grauissi-

uißimè cruciatur, ſi cui vel confeßionem audienti, vel ſpirituali homini, molimina ſua detegantur: à quibus ita excidere ſe funditùs intelligit.

DEcimaquarta. Quòd ſolet etiam aduerſarius imitari aliquē belli ducē: qui obſeſſam arcē expugnare, atq; deprædari cupiens, exploratā priùs natura, & munitione loci, debiliorē partem aggreditur. Sic nimirū, et ille circuit animā, & callidè inquirit, quarūnam virtutū præſidijs, moraliū ſcilicet, aut theologicarum, ipſa vel munita, vel deſtituta ſit: eaq; potißimùm parte machinis omnibus admotis irruit, ac ſub-

uertere nos ſperat, quam in nobis minùs cæteris firmatam, custoditamq́ue eſſe præuiderit.

REGVLAE ALIAE VTILES ad pleniorem ſpirituum diſcretionẽ, & ſecundæ hebdomadæ potiſsimùm conuenientes.

PRima eſt: Quòd propriũ eſt Dei, et Angeli cuiuſque boni, veram infundere ſpiritualem lætitiam, animæ, quam mouent, ſublata triſtitia, & perturbatione omni, quam ingeſsit dæmon: cùm hic è contrario, ſophisticis argumẽtis quibuſdam, veri ſpeciem præ ſe ferẽtibus, lætitiam illam, in anima repertam, oppugnare ſoleat.

SEcunda: Solius est Dei, consolari animam, nulla præcedente cõsolationis causa: cùm sit hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, & illam, in amorẽ sui totam conuertere, trahere, & mutare. Causam verò præcedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus nec intellectui, neque volũtati nostræ, quicquam obiectũ est, quod eiusmodi cõsolationem causari, ex se poßit.

TErtia: Quoties præceßit consolationis causa, autor eius potest existere tam malus Angelus, quàm bonus sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, vt anima in boni cognitione, & ope-

operatiōe magis proficiat: malus autē ut malè agat illa, & pereat.

QVarta: Id moris est spiritui maligno, ut in lucis Angelum transfigurans sese, cognitus pijs animæ votis, primùm obsecūdet, mox inde ad peruersa sua desideria, illam alliciat. Simulat etenim ab initio, bonas sanctasq; hominis cogitationes sequi, & fouere: at deinde in occultas fallaciarum suarū pedicas, paulatim tractum illaqueat.

QVinta: Sedulò & accuratè excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium et finem suum: quæ tria si rectè se habeant, angeli boni

argu-

argumentũ eſt, cogitationes illas ſuggerẽtis: ſin autem per diſcurſum mentis, aliquid offertur vel ſequitur, quòd ex ſe malũ ſit, vel auocet à bono, vel ad minus bonũ impellat, quàm anima, prius quæ rẽdo, ſequi decreuiſſet vel animã ipſam defatiget, angat, ac perturbet, ſublata quæ prius aderat quiete, pace, & tranquillitate, euidẽs tunc erit indicium: autorem eſſe cogitationis eiuſmodi, ſpiritũ malignum: vtpote vtilitati & ſaluti noſtræ ſemper aduerſantem.

SExta: Quoties cõtingit in aliqua ſuggeſtione, deprehẽdi hoſtẽ ex cauda ſua ſerpentina, id eſt fine malo, quẽ ſemper nobis inſi-

nuare ſtudet: tunc plurimùm iuuat reuoluere diſcurſum totũ, & notare, quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis: & quomodò præcedentẽ ſpiritualis guſtus ſuauitatẽ, & animi ſerenitatẽ, ſenſim amouere, ac venenũ ſuũ infundere tẽtarit: vt per huiuſmodi experimentũ, cognitæ illius fraudes, faciliùs deinceps caueantur.

SEptima: Eorum, qui promouẽt in bono ſalutis animis, ſe inſinuat, vterque ſpiritus diuerſo modo: bonus quidem leniter placidè ac ſuauiter: ſicut aquæ ſtilla in ſpongiam illabens: malus verò duriter, implacidè, & violenter, cum ſtrepitu quodã, ſicut imber

deci-

decidens in petram: illis autem, qui in dies tēdunt in deterius, oppositum prorsus vsu uenit. Cuius sanè diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet, similis est vel dissimilis animæ ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eā, alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu & pulsu, qui facilè aduerti queat, ei se coniungit: Si conformem verò, tāquam in propriam & apertam domum subit cum quiete.

OCtaua: Quoties sine præuia vlla causa cōsolatio nobis adest: quanuis ei, tāquam diuinitùs immissæ, vt suprà dictum est, nihil fallaciæ subesse possit: debemus tamen

tamen attentè, ac ſolicitè diſtinguere, præſens conſolationis tempus, à proximo ſequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini, nuper accepti ſentit reliquias. Nam poſteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, diſcurſu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali ſpiritus inſtinctu, aliqua ſentiamus vel deliberemus: quæ cũ ab ipſo Deo, citra medium non emanent, ſolerti indigent diſcuſſione, priuſquam recipiant aſſenſum, vel in opus veniant.

REGVLAE NONnullæ, in distribuendis eleemosinis seruandæ.

PRima: Si quid eroga re libeat in homines genere, vel amicitia cõiunctos, erga quos sentitur procliuior affectus: Attendendæ erunt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones cõmemorauimus. Earum itaq; prima hæc est: vt affectus erga tales meus, rectà proueniat ex amore Dei: quem certè amorem debeo sentire in me, vt radicem esse, & causam cuiuscunque meæ affectionis, erga cognatos, & amicos omnes: ac operam dare, vt in hoc præ-

præsenti negocio, præcipua ea ratio elucescat.

SEcunda: Vt considerem, si quis alter cui parem mecū statum, seu perfectionis gradū optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ, dictaturus sim rationē: Hac igitur & me vti par est.

TErtia: Vt cogitē, si mihi, vitæ nunc exitus instaret: quid in hac re egisse vellem potissimùm. Ita ergo agendum in præsentia decernam.

QVarta: Vt prospiciā similiter, quid mallē in die iudicij à me fuisse super his trāsactū: Id quod et nūc citra dubiū præeligā.

QVinta: vt quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectum meum sentio magis inclinari, regulas quatuor prædictas sedulò expendam, & iuxta eas examinē affectū: nihil de eleemosyna seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, siquid non rectū inest, remouero.

SExta: Quamuis facultates diuino cultui, & vsui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus: cùm tamen plurimis, in determinanda proprijs suis sumptibus iusta portione, soleat de excessu scrupulus

pulus incidere: operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum rectè disponere.

SEptima: Propter rationes dictas, & alias plerasque, in administrãdis ijs, quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinet: optimum ac securissimum est vnicuique, distributionis curam subeunti, vt suæ substrahat cõmoditati, quantum potest: ac seipsum proximè conformet ad exemplar domini nostri IESV CHRISTI, summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem

Episcopi, vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitæ genere prouideri cõuenit, habita interim ratiõe personarum & statuum ipsorum, sicut in matrimonio exemplum præbent S. Ioachimus, & S. Anna, qui diuisis per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus vnam erogabant, alteram dicabant in templi, & diuini cultus ministerium, & tertiam postremò necessitati suæ reseruabant.

QVAE-

QVAEDAM, NOTATU digna, de scrupulis, quos animę dæmō inijcit, dignoscendis.

PRimum: Vulgò scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu, & iudicio, aliquid concludimus peccatum esse, cū peccatum non sit: veluti si quis animaduertens se crucem, ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc *autem non scrupulus propriè, sed iudicium potiùs erroneū vocari debet.*

SEcundum: Scrupulus propriè dicendus est: quoties post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admissi suspicio: Et quãuis altera ex parte veniat in mentem, nos minimè peccasse, ambiguitatẽ tamen quãdam, atque animi perturbationẽ sentimus, à dæmone videlicet obtrusam.

TErtium: Prior scrupuli species, impropriè sic dicti, prorsus abhorrenda est, vt erroris plena. Posterior verò, per tempus aliquod (dum præsertim recens est vitæ melioris institutio)

ani-

animam rebus spiritualibus vacantem, non parùm iuuat, cùm eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati specimine abducat: iuxta illud diuini Gregorij: Bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, vbi culpa non est.

QVartum, Callidè obseruare solet inimicus, qualis nam sit animæ cuiusuis conscientia, crassior ne, an delicatior. Et si quam inuenit delicatam, multò quoque delicatiorem efficere nititur, & in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt sic miserè turbatam, à profectu spirituali tandem deijciat. Puta si animam nouerit, quæ peccato nulli consen-

tiat, mortali, siue veniali, immò ne vmbrã quidẽ (vt sic dicamus) volũtarij peccati sustinere queat, tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obijcere, eò satagit adducere, vt peccatum sibi esse credat, quod reuera nõ est, cuiusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitatiũcula repentina. Crassam è diuerso animam, seu conscientiã, reddere crassiorẽ studet: vt, quæ negligebat prius venialia peccata, mortalia quoq; nũc parũ curet, ac in dies minùs respiciat.

QVintum: Vt anima progredi valeat in via spirituali, ad illius partis oppositũ tẽdat necesse est, in quam inimicus tendat per-

trahere: vt si laxiorē iste cōscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorē: aut relaxet contrà, si dæmō nimiū velit restringere. Sic enim cōtinget vitatis extremæ vtriusq; partis periculis, animā ipsam in medio quodam quieto, & securo statu, iugiter manere.

SExta: Quotiescunque homini dicere, aut agere aliquid volēti, quod ab Ecclesiæ vsu, vel maiorum nostrorū sensu, nō dissonat, quodque tendit in Dei gloriā, obuiat extrinsecùs suggestio dissuadens, ne dicat, aut agat illud propositū: adducta vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cuiusuis, fucata quadam ratione.

Tunc ad Deum eleuanda mẽs est, siq́ue appareat, ad eius gloriam spectare dictum aut factũ eiusmodi, vel certè contrarium non esse, tendendum rectà erit, aduersus talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico, respondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cæpi, nec propter te finiam.

REGVLAE ALIQVOT seruandæ, vt cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus.

Prima: Sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper, paratus promptusq; animus, ad obediẽdum veræ Chri

sti spōsæ, ac sanctæ Matri nostræ, quæ est orthodoxa, catholica, & Hierarchica Ecclesia.

Secunda: Laudare cōuenit solitam fieri sacerdoti, confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sacræ sumptionem, annuam vt minimum, cùm sit laudabiliùs, octauo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet: seruatis interim cōditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

Tertia: Commendare Christi fidelibus, vt frequenter, ac deuotè, Missæ sacrum, seu sacrificium audiant. Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, et prolixas preces in

ces in templis, vel extra tẽpla reci tandas, tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & precationibus quibuſcunque: vt ſunt, quas vocamus horas canonicas.

Q*Varta: Laudare plurimùm religionum ſtatus: atque cælibatum, ſeu virginitatem, matrimonio præferre.*

Q*Vinta: cõprobare vota religioſorũ de ſeruanda caſtitate, paupertate, obediẽtiaq; perpetua, cum alijs perfectionis, & ſubrogationis operibus. Vbi obiter notandum eſt, quòd cùm voti ratio, ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ Chriſtia-*

næ: de alijs, quæ ab ipsa perfectio ne potiùs auertunt, ut de negotia tione, vel matrimonio, votũ nunquam emittendum sit.

SExta: *Laudare præterea reliquias, venerationem, & inuocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesque pias: indulgentias, iubilæa, candelas in templis accẽdi solitas, & reliqua huiusmodi, pietatis, ac deuotionis nostræ adminicula.*

SEptima: Extollere *abstinẽtiæ ac ieiuniorũ vsum: vt quadragesimæ, quatuor tẽporũ, vigiliarũ, sextæ feriæ, sabbati, aliorũq; pro deuotione susceptorum. Item spontaneas afflictiones sui, quas*

pœni-

pœnitentias dicimus: nõ internas solùm: sed etiam externas.

OCtaua: Laudare insuper templorum extructiones, atque ornamenta: nec non imagines, tanquam, propter id quod repræsentant, iure optimo venerandas.

NOna: Confirmare maximè omnia Ecclesiæ præcepta: nec impugnare vllo modo: sed cõtra impugnantes, quæsitis vndiq; rationibus promptè defendere.

DEcima: Patrũ etiam, seu superiorum decreta, mãdata, traditiones, ritus, & mores, studiosè probare. Licet autem nõ reperiatur vbique ea, quæ deberet esse, morum integritas: si quis tamen

men, vel in publica concione, vel in populari commercio, ipsis oblo quitur, generat potiùs damna & scandala, quàm aliquid adferat remedij, aut vtilitatis, cùm nihil aliud sequatur, nisi exasperatio, & obtrectatio populi, aduersus Principes, ac Pastores suos. Temperandum est igitur, ab isto inuectiuarum genere. Verum tamẽ, sicut damnosum est, primates ipsos absentes, apud populum allatrare, atque proscindere. Ita rursus priuatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possũt, operæpretium videtur fore.

VNdecima: Doctrinam sacram plurimi facere: tum

eam, quæ positiua dici solet, tum, quæ scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, & consimilibus, scopus fuit ad amorem, & cultum Dei amplectendum, animos mouere: ita peculiare est Beato Thomæ, Bonauēturæ, Magistro sententiarum, & aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutē necessaria exactius tradere, atque definire: prout conuenit suis temporibus et posteris, ad errores hæresum confutãdos: Siquidē Doctores huiusmodi, vt sunt tempore posteriores, non solùm scripturæ sacræ intelligētia præditi sunt, & veterum autorū

iuuan-

iuuantur ſcriptis: ſed etiam, cum influxu diuini luminis conſiliorum ſanctionibus, decretis, & varijs Eccleſiæ ſanctæ cõſtitutionibus, ad ſalutis noſtræ ſubſidiũ, fœliciter vtuntur.

DEcima ſecunda: Culpabilis eſt, ac vitanda hominũ, qui adhuc in terris viuunt, (quãtumuis laudabilium) comparatio, cũ Sãctis, & Beatis: dicẽdo. Iſte eſt Doctior ſancto Auguſtino: Ille eſt alter S. Frãciſcus. Equalis eſt Paulo ſanctitate, aut aliqua virtute, non eſt inferior. &c.

DEcima tertia: Deniq; vt ipſi Eccleſiæ catholicæ omnino vnanimes, conformeſque ſimus,

si quid, quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse diffinierit, debemus itidẽ, quòd nigrũ sit, pronunciare. Indubitatè namq; credendum est: eundẽ esse Domini nostri IESV CHRISTI, & Ecclesiæ orthodoxæ, Sponsæ eius, spiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad salutẽ: neq; alium esse Deum, qui olim tradidit decalogi præcepta, & qui nũc temporis, Ecclesiam Hierarchicam instruit, atque regit.

DEcima quarta: *Aduertendum quoque est, etiamsi planè compertum definitumq; sit, nemini contingere salutem, nisi prædestinato: circunspectè tamẽ*

super

ſuper hoc loquendum eſſe: ne fortè gratiam ſeu prædeſtinationem Dei, nimis extēdentes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum merita, excludere velle videamur: vel è conuerſo, ne plus æquo hiſce tribuentes, illis interim derogemus.

DEcima quinta: *Similem ob cauſam, frequens de prædeſtinatione ſermo, habendus non eſt: ſique incidat nonnunquam, ita temperari decet: vt nulla plebi audienti, detur occaſio erroris, ac dicendi: ſi de ſalute mea, vel dānatione iam definitum eſt, ſiue malè ſiue bene agam, aliter euenire non poteſt: vnde ſolent multi*

ti opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

DEcima sexta: Accidit etiam non rarò, ut, ex immodica fidei prædicatione, & laude, adiecta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera: quæ fidē præeūt, aut sequūtur, charitatis nexu efformatam.

DEcima septima: Neq; itidē, prædicandæ, & inculcādæ, gratiæ Dei usque adeò insistendū fuerit: ut serpere inde poßit auditorū animis lethalis error, negata liberi arbitrij nostri facultate. De gratia ergo ipsa, diffusè quidem loqui fas est, Deo adspirante: sed

qua-

quatenus in gloriam eius vberiorem redundat: idque iuxta modũ conuenientem, nostris præsertim temporibus, tam periculosis: ne & liberi arbitrij vsus, & operũ bonorum efficacia tollatur.

DEcima octaua: Quãuis summè laudabile sit atque vtile, ex dilectiõe pura, inseruire Deo: nihilominus tamen, valdè cõmendandus est Maiestatis diuinæ timor. Neq; porrò is timor solũ, quẽ filialẽ appellamus: qui pius est, ac sanctus maximè: verùm etiã alter, seruilis dictus. Quippè, qui homini vtilis est admodùm, et sæpenumerò necessarius: vt à mortali peccato, quãdo incidere cõtingit,

reſurgere promptè ſtudeamus, à quo, dum erimus immunes, atq; alieni, faciliùs patebit aſcenſus ad timorem illum filialem, Deo penitùs acceptum, qui nobis, cum ipſo Deo vnionem amoris præſtat, & conſeruat.

REGVLAE PERE-grinorum.

PRima: *Litanias quotidie simul omnes in itinere dicēt:nec cōsciētiæ examen, & orationem, prætermittent: quæ etiam inter ambulandum fieri poterit. Studeant item itineris molestiā colloquijs religiosis leuare.*

Secunda: Qui maioribus pollēt ad viam peragendam viribus, eos qui sunt infirmiores, subsequi, et non præcedere debent, & diurna itinera horum debilium infirmitati commensurent. Quòd si quis viribus destitueretur, aut iumen-

to, aut alia ratione iuuari debet. Qua in re non qualitatis persona rum, sed necessitatis & charitatis fraternæ ratio est habenda.

Tertia: Si quis verò in morbum incideret, ita vt vlterius progredi non posset, nec expediret reliquos ibi moram trahere: si vicinum est aliquod collegium, eò esset æger, si morbus pateretur, deducendus: alioqui aliquis ex nostris illi erit socius relinquendus, vt consolationi ei sit & auxilio. AEgro autem viribus restituto, cœptum iter ambo prosequentur.

Quarta: Si in via ab honesto & pio amico inuitaretur: posset qui præest, hospitalitatis beneficium

admittere. Tunc autem curare debent, verbis & religioso exẽplo, hospites ædificatos in Domino relinquere.

Quinta: Eiusdem ædificationis & exempli, in omnibus hospitijs, meminisse debent sobrietatis in mensa, & modestiæ in conuersatione nunquàm obliuiscantur. Si quos verò Superior idoneos esse iudicaret, ad loquendum cum fructu, de rebus spiritualibus: hoc illi, habita ratione temporis, loci, ac personarum præstabunt.

Sexta: Curet qui alijs præest, vt omnes in eadem hospitij parte simul sint, quò magis ipse eis possit prospicere. Et ita eos distribuat,

vt al-